Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

КIиранди
26
АПРЕЛЬ
№ 34, (2246)
1959 шу
Мах 20 кеп.

Юрта боахамера болхлой! Толаме чакхдоаккхаргда вай 1959 шера бIаьсти ялаташ дIадувлга, чIоаггIа хьувкъаергья вай еррига юртбоахамера культураш!

(1959 шера 1-ча Мая долча ССКП ЦК тIаьхехамашцара).

Советски халкъа дог ура а увттадеш цунга коталонаш йоахийта низ

Сийлахь-воккхача Ленина вIашагI а елла, марксистски Iилман хьехамца а революционни тIемашца а хьалкхеяь Советски Союза Коммунистически парти ший хьинари низи кхо ца деш болхлой класса а кхыча къахьегамхой а хьашташ котдоахаш хьайоагIа. ССКП-га хьалхле а йолаш, 1917-ча шера вай мехкарча болхлой классои кхыча къахьегамхошеи Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци а яь, бирсача тIемца эксплуататорий классаш эша а яь, вай мехка Советски Iаьдал оттадир, лаьтта, цунах доалла руцкъа, фабрикаш, заводаш, кхы мел дола хIама берригача а къахьегамхой юкъара хургдолаш порядок оттайир.

Арахьара а чура а моастагIий эша а баь, империалистически а граждански а тIемаша бохабаь мехка боахам, деррига дуне цецдоаккхаш, сиха, дика тоабаь социализм а оттаяь, цхьан саго шоллагIча сага къахьегам буилга дIа а даьккха, къахьегамхой паргIата баьхар вай мехка. Советски Союза беррига а къахьегамхой гуш а тешаш а ба, уж еррига а йоккхий коталонаш Ленина Коммунистически партес хьаькъалца а говзалца а дика хьалхле лелаеш хиларца яьха хиларах. Коммунистически парти вай мехкарча берригача а къахьегамхой боахам тоабеш, культура лакхъеш, цар ираз вIашагIдоллаш, уж нийсача новкъа—коммунизме бугаш йола баьчча я.

ЯХИЙЛА СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТИ — КОММУНИЗМ ХЬАЛЪЕШ ЛОАТТАБЕЧА КЪОВСАМЕ СОВЕТСКИ ХАЛКЪА ДОГ УРАУВТТАДЕШ А ЦУННА ХЬАЛХЛЕ ЛЕЛАЕШ А БОЛА НИЗ!

Вай мехкарча коммунистически строительствон опыто хьех, йоах Н. С. Хрущевс, «парти берд санна чIоагIа, цхьоагIо йолаш ца хилча, парти обществон дегIаяра законаш ховш ца хилча, парти сийлахь-йоккхача марксизма-ленинизма принципашта тешшаме ца хилча, болхлой класса а, къахьегача ахархошта а, дерригача вай халкъа а Iаьдал хьадаккхеи, моастагIий бохабеи, социалистически общество хьалъеи, коммунизме гIолга толамца Iалашдеи могаргдацар».

Коммунистически парте ший тамаш йола, йоккха коталонаш йоах марксизма - ленинизма Iилма нийса чакхдаккхарца, ший мугIарий цхьоагIо болат санна чIоагIъярца. Парте низ чIоагIа хилар а из цIаккха а ца эшаш котъювлар а из болхлой классахи кхыча къахьегамхойхи хьаяьнна хилар, партени берригача къахьегамхойи хьашташ цаIаш хилар, парте ший болх денна берригача къахьегамхоша беча балхаца бийза хилар, партенеи берригача къахьегамхоштеи юкъера тешам, бувзам, цхьоагIо чIоагIа хилар да. Беррига а къахьегамхой партех чIоагIа тешаш хилара белгло я городашкара а юрташкара а дикагIа бола къахьегамхой цун мугIараштa юкъе ухаш хилар. ТIеххьарча кхаь шера парте мугIараштa юкъе миллионал совгIа къахьегамхо вахав.

ЯХА А ЯХИИЛА ЧIОАГI А ЛУИЛА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕНИ СОВЕТСКИ ХАЛКЪЕИ ЙОХАРГIОАЦА ЦХЬОАГIО—СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ СТРОЯН НИЗ ДУХБУВЛА ХЬАСТ, КОММУНИЗМ ХЬАЛЬЕЧА КЕРДА ТОЛАМАШ ДОАХАРГХИЛАРАХ БОЛА ТЕШАМ!

Капиталисташа, помещикаша, цар паччахьа Iаьдало болхлойи ахархойи къахьегам буаш шоашта аттагIа хилийта, къахьегамхой барт вIашагIа ца кхетийта, цунца цар низ лаьгIбе, тайп-тайпарча къамех болча къахьегамхошта юкъе озабезамаш деш, метташ детташ, кхы нийсхо, бокъо йоацараш леладеш моастагIал дийхкад. Дерригача къамий къахьегамхой доттагIал, цхьоагIо чIоагIъяларца мара, къахьегамхой эксплуататорел котбовла а, социализм-коммунизм оттае а, дерригача дунен тIа машар чIоагIбе а йиш йоацилга кхета а деш, Ленина, Коммунистически партес къамашта юкъера доттагIал чIоагIлургдола болх баьб. Цу гIулакха цо масса а долча къама цхьатарра, шоай республика йилла а шоай боахами культуреи лакхъе а бокъонаш еннай. ХIанз Советски Союзе мел дола къамаш шо-шоай республикаш а йолаш, шоай боахамаши культуреи лакх а еш, вIашии новкъосталаш а деш, цхьа дезал санна барт таина, мохк социализмера коммунизме буаш доахк.

ДАЬКЬАЛ А ХИЛДА ТОА А ЛУЛДА СССР-а ХАЛКЪИЙ ДОТТАГIАЛ—ВАЙ ДУККХАЧА КЪАМЕХ ЛАТТАЧА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ПАЧЧАХЬАЛКХЕН НИЗ А ЧIОАГIАЛО А ДУХЪЮВЛА ХЬАСТ!

Заманга, мехка хьалхашка латтача балхашка, декхарашка хьежжа марксизм-ленинизм дегIа а йоалаеш, промышленностаи строительствонеи ду доал эргадаьккха тоадеш, МТС-аш эргаяхарца колхозаш чIоагIъеш, союзни республикайи моттигашкарча советийи бокъонаш шеръеш, школени боахамеи балхаш вIашагIдувзаш, политически а, боахама а, вай мохк коммунизме бигара а боккха лоархIам бола балхаш кхоачашдаьд тIеххьарча хана Коммунистически партеси цун ЦК-аси.

Вай Советски Союза а, еррига социалистически лагера а, дерригача дуненна а Iалаьмате боккха лоархIам болаш я ССКП XXI съезд — коммунизм хьалъерий съезд. XXI-ча съездо тIаийцача ворхI шерарча плано шерра коммунизм хьалъе йолаю вай мехка. ВорхI шерара план кхоачашъяро вай мехка боахам хIанз бар миссел шиъ гаргга хургболаш тоабергба, цунга хьежжа лакхлургья культура, тоалургда къахьегамхой бахара хьал, чIоагIлургба еррига социалистически лагера низ.

Коммунистически партес мехка деррига а низаш оарцагIа даьхад ССКП XXI-ча съезда соцамаш ханал хьалха доккхийча толамашца кхоачашде. Фабрикай, заводий, колхозий, совхозий, кхы мел йолча предприятей а учреждений а коллективаш, шоай партийни организацеша хьалхле а лелаеш, доккхий социалистически декхараш тIа а ийдеш, коммунистически хьиспе болх беш йола бригадаш а коммунистически къахьегама ударникаш а яха керда болам юкъе а боалабаь, ворхI шерарча плана декхараш тIехкхоачашдеш йоахк. Партийни, комсомольски организацей беррига а низ тIаберзабаьб ворхI шерарча плана декхараш кхоачашдара.

Дуккха а миллионаш бола коммунисташ болх мел беча моттигашка шоаш беча дикача балхаца кхы мел болча къахьегамхошта балха хьокхам телаш а хьалхле лелаеш а ба.

МАРКСИЗМА - ЛЕНИНИЗМА БАЙРАКХАЦА, КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕН ХЬАЛХЛЕНЦА — КОММУНИЗМ КОТЪЯЛАРГА ГIО!

1-ча Мая сийна

Мехкдаьттан кIедж

Дерригача дунен къахьегамхой сийлахь - воккха баьчча В. И. Ленин ваь 89 шу доалача дезача деношка боккха къахьегама толам баьккхар МагIалбика мехкдаьттан мастера коммуниста Николай Авраменкос кулгалдеча бурув деттача бригадас.

№ 750/7 йолча кIоаргача скважина 2859 метр цар бурув техача, чIоагIа низ болаш дикача мехкдаьттан кIедж техай, дийнахьбус массехк бIаь тонн мехкдаьтта а луш.

Из я МагIалбике кIоаргача мелови мехкдаьттан эггара хьалхара скважина, МагIалбике мехкдаьтта доаккхилга дIахо боккхача лоархIаме лакхде йиш хилар хьагойташ а, ворхI шера йола мехкдаьтта даккхара план ханал хьалха, кхаь-диъ шера кхоачашъелга Iалашдеш а йола.

А. Харсиев.

Сменах ши норма йоаккхаш

«Ингушски» совхоза пхелагIча отделенен кхашка дикача толамашца квадратно-гнездовой хьисапе хьажкIаш дIаювш я Котиев Мовла керте латта механизированни звено. Дуккхача хана денз трактористал болх беш хьавоагIача Мовлий дика вIаштIехьа даьлар сихха из керда способ Iомае а эггара хьалхарча деношка денз дикача хьокхамашца из болх дIабахьа а.

Нагахьа ди додац Котиев Мовласи цунцарча сеяльщика Арсамаков Жабраилеи 30 гектарал тIех шоай сменни норма кхоачаш ца еш. Нормах цар дIае езар 14 гектар мара яц. Иштта дика вIаштIехьа даьлар цар гидуаргаш дIае а.

Дийнахьара норма 130—140 процент кхоачашъеш квадратно-гнездовой хьисапе хьажкIаш дIаювш я цу совхоза кхоалагIча отделенен трактириста Цуцуев Даудеи сеяльщика Боков Баширеи агрегат а.

Сурта тIа: тракторист Цуцуев Дауди, сеяльщик Боков Башири квадратно-гнездовой хьисапе хьажкIаш дIаювш боахк.

И. ПЛИЕВА сурт.

Сий дола цIи яккхара

Вай мехка саг вац коммунистически партес оттаяьча ворхI шерарча плана программо дог гIоз ца доаккхаш.

Партен XXI-ча съезда решенеша керда низ чубоссабаьб Гудермесерча нов. Безручкос кулгалдеча бригадерча путеицашта а. Февраль бетта хиннача собране коммунистически къахьегама бригада, аьнна цIи яккхара яхье бовла лаьрхIар цар. Тайп-тайпара говзалаш Iомае, шоашта юкъера доттагIал чIоагIде, шоаи дешар лакхде, иштта кхыдола декхараш тIаийцад путейцаша.

Дукха ха яц собрани хинна, хIаьта а хIанззе гуш да болхлоша даьха балха толамаш. Бригаде цхьаккха болхло вац ший норма кхоачаш ца еш. Царех хIаране шиъи кхоъи говзал Iомаьй. Слесарах Поликарповх котельщик хиннав. ХIара бригадан члено вокханна дIаIомаю ший говзал. Слесара Калитвинцевс ший говзал Iомайир каменщика Байдана.

Бригаде дукха ба хIанз деша багIаш а деша баха кийчлуш а бола болхлой.

Малараш меларашца а чIоагIа къовсам лоаттабу болхлоша. Цхьан хана дукха къаракъ мела ваьлар слесарь Байда; мастерга, бригадирага болхлошка лувш, царца ца товш вар нов. Кудин а. Цу шинне а поведени йийцар бригадан собране. Цу хана денз дIадаьхар цар шоаех даьхка уж во гIулакхаш.

Коммунистически къахьегама бригада, аьнна цIи яккхара иштта къовсам лоаттабу нов. Безручкос кулгалдеча бригадо.

А. СЛАУТЕНКО.

Комсаш пхезза дукхагIа хургья

ХьатIадоагIача ворхI шера чухь комсаш хIанзарчул пхезза дукхагIа хилийта лаьрхIа ба Шелковскои районерча Сталина цIерахча колхозера къахьегамхой. Из доккха декхар кхоачашдара чуйинна къахьегаш ба хIанз колхозера комсаш лелаераш. Йолаш йолча 260 гектар комсий бешамашка комсаш дика хьувкъийтара тIехьа а, комсий керда бешамаш дIайогIара тIехьа а лоаттабу колхозникаша из къовсам.

Комсий керда бешамаш дIайогIара балхаш сихдаь а Iилман хьехамца а леладу. ХIанзалехь а 14 гектар комсаш дIаегIа баьннаб колхозникаш. Еррига а укх шера дIайогIа лаьрхIараш 100 гектар комсий я.

Ленинизма сийлахь-йоккхача байракха кIал!

ССР Союза Доккхача театре хинна торжественни заседани

Советски халкъо а дерригача прогрессивни адамаша а белгалдоаккх Коммунистически партии Советски паччахьалкхеи вIашагIъеллар а, социалистически революцен воккха стратег а, дерригача дунен тIарча къахьегамхой баьчча а, хьехархо а вола Владимир Ильич Ленин ваь 89 шу дуза ди.

Из гIоза ди вай мехкарча къахьегамхоша дезду ССКП XXI-гIча съездо оттаяь шерра коммунизм хьалъяра йола программа толаме кхоачашъяр духьа къовсам дIаболабарца. ЦIаккха а дергIоацача Ленина идеяй бокъонца йола котало я из программа. ХIанзарча хана керттера низ а дерригача дунен тIа коммунизм котъяккхар духьа лоаттабеча къовсама байракх а хинна дIаэттай ленинизма идеяш.

Москва, 22 апрель. 18 сахьат даьлча ССР Союза Доккхача театре хьайийлар Владимир Ильич Ленин ваь ди дездеш йола Москверча партийни, советски, общественни организацей торжественни заседани. Цига баьхкар семилеткан заданеш кхоачашъеча юххьанцара толамаш доахаш бола столицера болхлой класса викалаш, Iилмани културани деятелаш, Советски Армени Тема-Форда Флотеи тIемахой, деша багIа кагирхой.

Гаьнна тIехьашкахьа сцене Iалаьмате шерача цIеча кIада тIа даьккха В. И. Ленина доккха скульптурни портрет латт. Дошо бессача цIераша сийрдадаьхад шераш: «1870—1959». Портрета гоннахьа ягIа пхийтта союзни республикай байракхаш. ТIема байракхашта юхе — Советски Армен тIемахой сийлахьа ха латт.

Президиуме хьагучабоал новкъостий А. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, Н. А. Мухитдинов, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева, Н. М. Шверник, П. Н. Поспелов, А. Н. Косыгин. Царца цхьана — ленински гварден ветеранаш — А. В. Артюхина, А. Д. Блохин, В. А. Карпинский, Е. К. Кравченко, Е. Д. Стасова, эггара хьалхарча коммунистически субботнике дакъа лоацаш хинна машинист Я. М. Кондратьев а кхыбараш а. Иштта президиуме я дунен халкъашта юкъерча Коммунистически болама йоккха деятельница йола Долорес Ибаррури а.

ЧIоаггIа, дIаьхдаь тIоараш тохарца моаршал хоатт гулбеннараша Коммунистически партени Советски правительствони кулгалхошка а президиума вокх членашка а.

Торжественни заседани хьаелл ССКП ЦК Президиума член а ССКП ЦК секретарь а волча А. И. Кириченкос.

«Ленинизм — коммунизм котъяккхар духьа лоаттабеча къовсама сийлахь-йоккха байракх я» яха доклад йир ССКП ЦК Президиума член а ССКП ЦК секретарь а волча Л. И. Брежневс.

В. И. Ленина цIерах хоттаенна я дерригача дунен историн керда зама — капитализм йохаш, адамаш социализма наькъа тIа доахаш йола зама, йоах докладчико. Болхлой классо лоаттабаьча революционни къовсама йоккха опыт чу а лаьца, обществон вахарах дола керда закономерносташ гуча а доахаш, социализма берригача моастагIашта духьала майрра къовсам а лоаттабеш, Ленина дегIа а боалабаьб лакх а баьб сийлахь-боккха марксистски хьехам. Къахьегаш мел долча адамаша империализманна духьала лоаттабеча къовсаме низ бола идейни герз а хинна дIаэттай марксизм-ленинизм.

Езача хана белгалду Владимир Ильич ваь 89 шу дуза ди, йоах дIахо нов. Л. И. Брежневс. Советски наьха еррига уйлаш а гIулакхаш а ССКП XXI-гIча съезда заданеш толаме кхоачашъяра тIадерзадаь да хIанз. Новкъоста Н. С. Хрущева доклада тIа а съезда решенешка а гучаяьхай советски общество дегIайоалаяра йола керда йоккхий перспективаш, коммунизм хьалъяра йола сийлахь-йоккха программа оттаяьй.

Докладчико дIахо йоах, ССКП XXI-гIча съездо творчески дегIайоалаяьй марксистско-ленински теори, партен идейни а политически а кхетам совоаьккхаб, хIанзара зама а коммунизм хьалъяра декхараш а кIоаргга довза Iомабаьб советски нах.

ВорхI шера плана декхараш ше дувцаш нов. Брежневс белгалдаьккхар, семилетка шиина гаргга а шийх дIадала йиш йоацаш а дола гIулакх хиларах тарра, чIоаггIа дог гIоздаларца советски халкъо тIаийца хилар. Шерра социалистически яхь йоаржаяьй вай мехкарча дерригача халкъашта. Предприятей, колхозий, совхозий коллективаша шоашка дулургдар белгалду, семилеткан заданеш ханал хьалха кхоачашъяра декхараш тIаийду.

Коммунизм оттаяра эшшаш йола торонаш йолаш да советски халкъ, хIаьта ший тешамеча баьччан — Коммунистически партен — кулгалца Ленина санна из исторически декхар кхоачаш а дергда цо, аьнна дешаш хьахезача, тIоараш тохарца жоп лу зало.

Сийлахь-йоккха революционни говзал, эшшача моттиге кердача хьалашка хьежжа нийса никъ лаха а шийи организаторскии политическии болх хувца а хар Ленингара тIехьаленна хьаийцад партес. Бокъонца ала йиш йолаш да, йоах докладчико, тIеххьарча пхе шера мехка вахарца боккха исторически хувцам хинна хилар, советски паччахьалкхен чухьарча а арахьарча а политикан къоастаде ха кхаьча дешаш майрея творчески къоастаделга а кулгалдара керда формаши методаши оттаелга а партегара цу хувцамо дIадийха хилар. Дерригача халкъо чIоаггIа гIо а деш, партес отта а даь, коммунистически строительствона кулгалдеча майрра чакхдаьхар революционни дола дуккха гIулакхаш.

Дунен халкъашта юкъера хьал дувцаш нов. Л. И. Брежневс хьахьекхар империализманна духьаларча къовсаманна тоадаь доахка халкъаш гIовттара хьакъехьара Ленина яьхар кхоачаш мишта хул. Йохаш латт эх дайнача системан колониальни Iазапа лард, хIаьта хIара шерра-шера дукхагIа шоаи лоамах къамаш дегIадоагIача новкъа дувлаш латт Азени, Африкани, Латински Американи керд-кердача мехкашкара халкъаш.

Халкъашта гуш да Советски Союзои вокх социалистически мехкашеи тIагIертта а массаза а машареи халкъашта юкъерча доттагIалени политика чакхйоахилга. Советски Союза арахьарча, хургдар довзача, говзача, Ленина реалистически политико Советски паччахьалкхен доккха сий даьккхад дунен халкъашта юкъе. ВорхI шера план а, хIаьта иштта вокх социалистически мехкий планаш а кхоачашйича, социалистически мехкашта духьала тIом хьоабар шоашта чIоаггIа кхераме хилар кхыметтел низа политикагахьа оараштa а дIа а хоиташ, селла низ болаш хургья дунен социалистически система. ХIанз дуне дегIадаро хьаьхьокх, дерригача дунен тIа социализм этта а ялалехьа, цхьадолча дунен даькъа тIа капитализм хуле а, адамашта юкъе дунен тIом ца хилийта йиш хургхилар. Вай зама — коммунизм отта зама, марксистско-ленински идеяш котйоала зама я, йоах нов. Л. И. Брежневс. Коммунистически партех шии тешаме баьчча а цун ленински политикахи цо хьаькъалца деча кулгалахи коммунизмо керда коталонаш йоахаргхиларах бола тешам а дерхI советски халкъо.

Еррига зало чIоаггIа тIоараш тох дуне эргадоаккхаш бола ленинизма хьехам, Коммунистически парти, советски халкъ даькъала дувцаш докладчико дешаш аьлча.

ТIозбаьнна «Интернационал» яха партийни гимн локх вIашагIкхийтараша.

Торжественни заседани йистеяьнначул тIехьагIа цига гулбеннача наха концерт оттадир.

(ТАСС).

Керда машин

Цхьа котам мустъе 15—20 минут ха йоае еза. Уж вай мехка мясокомбинаташка хIара шера миллионаш мустъю. Хала а овсарал йоацаш а болх ба из.

Цудухьа птицепромышленноста Центральни Iилма-тохкама института инженерашта нов. Фалеева кулгалца оалхазараштa тIера бедаргаш дIайоахаргйола аппарат е дагадехад.

Из аппарат елга тIадиллад Грознерча «Трансмаш» яхача завода инженерашта — конструкторашта В. Ситинаи, Е. Замараевнеи, А. Мальсаговнеи.

ХIанз цу машина оатхалаш хьаяьйнай. Сахьата 2160 котам мустъергья цо.

А. ГЛАЗОВ.

СССР-а МИНИСТРИЙ СОВЕТЕРЧА ЛИТЕРАТУРАНИ ИСКУССТВОНИ ХЬАКЪЕХЬА ЛЕНИНСКИ ПРЕМЕШ ХЬОЖАЕЧА КОМИТЕТЕ

Литературеи искусствеи эггара тIех дола толамаш дахар бахьан долаш Ленински премеш хьожаярах

Литературани искусствони хьакъехьа Ленински премеш хьежаеча комитето соцам баьб 1959 шерара Ленински премеш литературеи искусствеи эггара тIех толамаш даьхачарна хьожае:

1. **М. О. Ауэзовна** — «Абая никъ» яхача романах (хьалхара книжка — «Абай», шоллагIа книжка — «Абая никъ»).
2. **А. П. Довженкона** — «Фордах йола поэма» яхача литературни киносценарех.
3. **А. П. Кибальниковна** — Москве В. В. Маяковскена дегIача памятниках.
4. **Н. Ф. Погодина** — «Топ йола саг», «Кремлера куранташ», «КхоалагIа патетическая» яхача драматически трилогех.
5. **Б. А. Смирновна** — МХАТ-а «КхоалагIа патетическая» яхача спектакле В. И. Ленина роль кхоачашъярах; **М. М. Штрауха** — «Ленинах дола дувцараш» яхача кинофильме В. И. Ленина роль кхоачашъярах.
6. **В. П. Соловьев — Седойна** — «Новкъа», «Москвена юххера сайренаш», «Версташ», «Нагахьа санна дерригача лаьттара кагий нах», «Нахимовций йиш» яхача иллеех.
7. **А. И. Хачатуряна** — «Спартак» яхача балетах.

Ленински премей лауреаташ

Н. Ф. Погодин — М. О. Ауэзов — А. П. Кибальников — А. П. Довженко — А. И. Хачатурян — М. М. Штраух — Б. А. Смирнов — В. П. Соловьев-Седой

Дика чакхдаккха партийни дешара шу

* * * *

Дешар дика Iомаду

Йиллача ханна дIайолаелар цу дийнахьа семинарски группера занятеш. Группана кулгалдеш вар пропагандист вола мехкдаьтта чакхдоахача Грозненски завода керттерча инженера заместитель Миронов Михаил Афанасьевич. Деша мел вагIар венавар заняте. Таханарча заняте тема я «СССР халкъа боахам дегIабоалабара йолча ворхI шера плана керттера декхараш», яхаш. Заняте баьхкарашка хоатт пропагандиста:

— ХIа-хIа, новкъостий, тема лоацца хьаювцаргьяр мала ва? — аьнна.

Эггара хьалхагIа дош дийхар Щербакова Екатеринас. Цо лоацца, хIьта а дика кхеталуш дувц вай мехка коммунизма материально - технически база йиллара хьакъехьа, экономически культурни вахара массайолча моттигашка ворхI шера план оттаяь хиларах. Мадарра дийцар дIахо йодача хана а социалистически производственни гIулакхаш тоадарах, обществос хьадаь материальнии духовнии рузкъаш обществон берригача членашта юкъе декъара проблемах лаьца.

— Укх ворхI шера чухь дикка алсамдаргда наха эшаш леладу товараш, лакхлургда болхлойи колхозникийи пайдаш, тоалургда цар материальнии культурнии вахар.

Цу кружоках доалла дика гIулакх фу да аьлча, семинарски занятеш моттигерча бакъдаращца ювзаш лелаяр да. Масала, цига дешаш йолча Щеблановас дийцар семилетка чакхйоалача хана Сталински районерча заводе мишта хургья хьахьокхаш йола хIамаш.

Укх ворхI шера чухь шоай заводе бергболча боккхача балхах лаьца дийцар кружоке дакъа лоацаш йолча нов. Суворовас.

ЧIоагIа ладувгIа безам боагIаш бийцар нов. Кожевниковс халкъа деш дола культурно-бытовой гIулакхаш тоадара партеси правительствоси чакхбаккха лаьрхIа боккха болх. Мехка дертдола уж балхаш долчча бесса хьа а дийца, нов. Кожевниковс аьлар, алхха шоай цхьан районе ворхI шера чухь чуIе цIеноши культурно-бытовой гIишлоши хьалъярга дIадохийтаргдолаш да 250 миллион сом совгIа ахча. Хьалдаь даргдолаш да 211,5 эзар квадратни метр чуIе цIеноц. Цар йиш хулийтаргья 6100 болхлой, специалисташ, гIулакхера нах кердача, дика кийчъяьча квартирашца Iалашбе.

ВорхI шера чухь районе хьалъергья 970 моттиг йолаш 11 детсади детяслии, 2 школа-интернат а йолаш, 5 школа, кхыйола культурно-бытовой объекташ.

Тешшаме дувц Кондрико Нинас ворхI шера чухь республикеи Грозней бергболча боккхача балхах лаьца.

КIоаргга йийцар кружоке дешаш йолча Лазаревай Людмилас «СССР халкъа боахам дегIабоалабара йолча ворхI шера плана дунен халкъашта юкъера лоархIам а дунен социалистически система дIахо йодача хана чIоагIъялар а» яха материал. Нов. Лазаревай дувца ца кхийнар, ше къамаьл деш Петренко Надеждас дийцар.

Семинарски занятеш чакхйоаллаш кружоке ладувгIаш бараша даь къамаьлаш а чу а дерзадеш, къамаьл дир пропагандист волча нов. Мироновс.

—Сай кружокацарча наха массаза а раьза хул со семинар йистеяьлча, — йоах нов. Мироновс. — Семинарски занятешта шоаш кийчлуш тайп-тайпарча материалех пайда эц цар: ССКП XXI-гIча съезде нов. Хрущевс яь доклад, съезда решенеш, ССКП XXI-гIча съезде делегаташа даь къамаьлаш, кердача газеташ тIара материалаш.

Массане къамаьлаш а деш, безаме чакхъювл цу кружоке занятеш. Кружокаца дакъа лоацаш бараш хIанз кийчлу ССКП XXI-гIча съезда материалаш Iомаеш ерригача завода семинар е.

Н. ГЛУХОВ.

МагIалбике итогови занятешка кийчлу

Партийни дешара шу йистедоалаш латт. Итогаша хьахьоккхача тайпара укх шера дукха а дикагIа чакхдоалаш латт дешара шу.

Укх шера дешара юкъе доккха дакъа лоац экономически дешар Iомадаро. ХIанз города промышленноста, транспорта, торговлен дешаш Iомадеш 300 совгIа саг ва.

Экономика Iомаяро дика гIо дир предприятей а совхозий а болх тоабара. МугIарерча болхлоша дукхагIа инициатива гойт халонаш эшаеш а, производствон торонаш гучайоахаш а, продукцега дIабода мах чухьнахьа боаккхаш а.

МагIалбика НПУ предприятеша тIеххоачашъяьй 1-ча квартала план.

ХIанз болх беш 57 кружок, 1-ча промысле экономически школа, предприятей кулгалхой семинар, философен городской семинар я.

Февраля бетта денз ерригача сете ССКП XXI-ча съезда материалаш Iомае болабеннаб.

Шоай болх дика дIахьош я строймонтажни цехера конкретни экономика Iомаю нов. Леонтьев Георгий Михайлович керте латта кружок, укхаза аха везаш 25 саг волча 32 саг ух кружоке деша, цига материалаш сакъердаме а дика а йовзийташ хиларца.

Партен горкомо массаза а ший теркам тIалоаттабаьб партийни дешара. Цудухьа шоай болх дика вIашагIбелла лелабу нн. Басиев У. М., Матвеев К. В., Горшков П. И., Шамилев Р. В., Бобров Г. А., Дахкильгов Ш. Э., Астанина Н. И., Чепиков, Кучиев Э. Б., Гусев Т. Д. керте латтача кружокаша.

Дешара шу йистедала кIезига денош дисад. ХIьта цхьайолча кружокаша дешара шу дика чакхдаккхац. Во вIашагIделла леладаьд дешар юрта боахама экономика Iомаеча «Кавказ» яхача колхозе. Пропагандиста нов. Кочневай бехках занятеш ца еш моттигаш хиннай. Нов. Кочнева ше занятешка во кийчлора, цудухьа занятеш сакъердаме хилацар.

Вознесенскерча пожарни командан парторганизацен пропагандиста нов. Коврижниковайи цхьаболча ладувгIарийи бехках болх ца беш хиннай ССКП истори Iомаду кружок.

Шенхаштта кхоачамбоацараш долаш болх баьб текущи политика Iомаеча кормсовхозерча (пропагандист нов. Шкарапут), «Ингушски» совхозерча (пропагандисташ нн. Хамчиев, Булгучев, Мамилов) кружокаша.

ЛадувгIараш занятешка кIезига ухаш болх баьб мехкдаьтта дIаувзача, каратажни базерча, кирпичний заводерча кружокаша. Цу предприятей парторганизацеша мела кулгалдаьд политдешара, коммунисташкара доагтIача тайпара хьадийхадац цар дешилга, кружокий болх тоабара йоакхо яьяц.

Марксизм-ленинизм шоаш Iомаечарна кIезига новкъостал даьд политически просвещенен кабинето. БIарчча шера цхьаккха а групповой консультаци яьяц. ДикагIа йолча кружокийи пропагандистийи балха опыт вIашагIтехаяц.

Мае йистедоал дешара шу, гучадаьнна кхоачамбоацараш дIадахара уйла а яь оттае еза итогови занятей план, уж занятеш чакхъяха еза дика вIашагIъехка. Цунца цхьана хIанзе а дIаболабе беза тIадоагIача шера коммунистий мичахьа деша безам ба хара болх а.

Политически просвещенен кабинет кийчлуш я марксизм-ленинизм шоаш Iомаеращца итогови занятеш е. Чакхъяьккхай эггара тIехьара пропагандистий семинар. Юхе йисача хана ССКП горкомои партийни организацешеи партийни дешара шу дика чакхдаккха де мел дезар дергда.

К. ЗЫСКУНОВА,
ССКП МагIалбика горкома партпросвещенен кабинета заведующи

Комсомольций политзанятешка

«Шалински совхоза шхелагIча отделене 25 комсомолец ва. Цар массане а хьаьнала болх бу совхоза кхашка, хьайбай фермашка.

Оршот да комсомольцаша политзанятеш ю ди. Iурра балха болхаш вIашагIкхийттача а цар вIаши хоам бу:

— Тахан политзаняте ва тIехьа ма висалахь, ханнахьа веллахь, — йоах цхьанне.

— ВоагIаргва, со се а вар хьога цунах хоам бе дага, — йоах вокхо.

Оршот ди хьакхаьчар, сайран 6 сахьат даьлча школан цхьан классе гуллу комсомольцаш. Тхьоврехьа хьежаш вагIа царга пропагандист Эдилов Муса.

Классе сатийна я. Эдиловс дешарий цIераш йоах. Берригаш хьабаьхкаб. Цул тIехьагIа цхьаннега хоат цо:

— Алал, новкъост Сапарбаев, малагIа тема яр яхача заняте Iомаяьр? Цун хаттара хьалгIотт 22 шу даьна хила мега къона саг, цо хIара дош къоаста а деш мадоаггIара жоп лу:

— Хьалха хиннача вай заняте вай Iомайир «ТIом дIабаьнначул тIехьагIа строительстве комсомольцаша лаьца дакъа» яха тема.

Новкъоста Эдиловс цу темах дола тайп-тайпара хаттараш ду кружковцашка. Хьалха комсомольцаша гойта турпала гIулакхаш хIанз долчарца нийсдар а дехаш. Нийса а цхьабарт болаш а жоп тел комсомольцаша.

— Алал, Сапарбаев,—юха а хетт Эдиловс, малаш ба хьона дукха беза турпалаш - комсомольцаш?—Сапарбаевс жоп лу, — Олег Кошевой, Ульяна Громова, Сергей Тюленин, Люба Шевцова, — иштта берригача къонача гвардейций цIераш а йоах цо. ТIаккха юххера цIи йоакх Нохч - ГIалгIайчен турпалхочун Ханпаша Нурадилова.

Дерригача хаттараштa дика жоп лу комсомольца, сома-комсий бригада бригадира Умаров Султана (Шалински совхоза 5 отделени). Уйла тIаяхийтта, массаза ший кхетам совбаккхара ха ца кхоеш тайп-тайпара литература дешаш ва отделенера болхло Абубакаров Мовлади а.

— Таханарча вай занятен тема аргIан йоаца ССКП XXI съезд я,— йоах пропагандиста.

ГIадбаха тIайицар комсомольцаша из хоам, царна дукха довз съезда решенеех, дале а кхы а гаргагIа дайзача бакъахьа хет царна исторически решенееха дараш. Эдиловс атта кхетабеча меттаца СССР халкъа боахам дегIабара йола контрольни цифраш ювц комсомольцашта, цар ла а дувгIаш, къьастта цхьадола хIамаш дIаязду.

Заняти йистейоалаш Эдиловс таханара материал чIоагIа лоархIаме хилар дIахойт. Царна-м иштта а хов из.

— КIира шозза ергья вай занятеш — йоах Эдиловс. — Бакъахьа да, бакъахьа да, — йоах вокхар.

Берригаш раьза а хинна тIаийцар комсомольцаша кIира шозза занятеш елга.

Б. ЗОНТАЕВ.

Колхозашкарча коммунистий дешар

ССКП XXI-ча съезда исторически решенеша партийни организацешта хьалхашка керда, Iалаьмате доккха декхараш оттадаьд. Цудухьа дукхагIа терко тIаухийташ леладе деза партийни дешара кулгалдар санна дола боккха лоархIам бола гIулакх.

Политически дешара гIулакх дика вIашагIделла леладу Грозненски района 1-ча Мая цIерахча колхозе. Укхаза дешаш 69 коммунисти, 46 комсомолеци, 19 саг парте боацарехи ба. 20 коммунисти комсомолеци лакхерчеи юкъерчеи дешара заведенешка деша вагIа. ПропагандисталIа болх бе юкъе эза ба дикагIа кийчо йола коммунисташ. Партийни организацес массаза а ший теркам лоаттабаьб партийни дешара.

Политически экономи Iомаеча кружоке ювцаш яр «Производствон средствай общественни доалехье» яха тема. Кружока керте латтача нов. Коробовас къамаьл даьчул тIехьагIа дуккхачар безам хилар цу темах къамаьл де. Эггара хьалха къамаьл даьча строительни бригадан бригадира нов. Н. Писковс дийцар, общественни доалехье шин формах — халкъа юкъарча, пачхахьалкхен формахи кооперативно - колхозни формахи латтилга.

Писковс даь къамаьл дIахо доашхаш колхоза электрика нов. М. Тереховс белгалдир СССР-е пачхахьалкхен доалахьено производствон лоархIамера средстваш чулоацилга. Иштта цхьаннена тIехьа шоллагIчо къамаьл деш дика йоашхаш Iомаю цар из тема.

Сакъердаме а чулоацам дика болаш а чакхъювл занятеш кхыча кружокашка а.

Февраля бетта денз укхаза Iомаю ССКП XXI-ча съезда материалаш. ССКП XXI-ча съезда исторически решенеша уж Iомаяра колхозникий безам чIоагIа айбаьб. Колхозе уж материалаш Iомаеш 350 совгIа саг ва.

Съезда решенеши материалаши Iомаяро колхоза коммунистии парте йоацача активеи марксистски-ленински теорен, Коммунистически партени Советски правительствони чурчеи арахьарчеи политикан дешаш Iомадарах безам совгIабаьккхаб.

Духхьал шоай тетрадаш тIа съезда материалаш дIаязъе ахац уж занятешка, уж ух съезда решенеш, колхоза план кхоачашъеча шоай моттиг белгалъе.

ХIанз колхоза коммунистий дешара оехктокхамера ха хьаэттай. Дешара шу дика вIашагIделла чакхдаккха кийчлуш партийни организацес лоархIам баьб хIара кружоке итогови занятеш мишта чакхъяха еза, практически новкъостал дара занятешка хиннаб партбюрон членаш.

Яьча хьалхарча итогови занятеша хьахьокх материал дика Iомаяьлга.

Цунца цхьана кхоачамбоацараш а да 1-ча Мая цIерахча колхозе партийни дешар леладара юкъе, кIезига я гоитара пособеш, тоъам болаш хьагулъяь яц моттигера материал, цудухьа пропагандистага мел эша материалаш хилац.

Уж кхоачамбоацараш дIадоахалургдолаш да, партийни организациторо йолаш я партийни дешара шу дика чакхдаккха.

В. БЕЛЕЦКИЙ,
ССКП Грозненски райкома пропагандани агитацени отдела заведующи.

Атеиста кабинет

Атеизм дIайовзийтар — къахьегамхой коммунистически уйланца хьалкхебара дола лоархIамера гIулакх да. Из дIайовзийтара ларде лаца деза Iаламцареи обществереи керттера гIулакхаш шерра хьехилга. ВорхI шера плана керттерча декхарех лаьрхIад ССКП XXI-гIча съездо берригача къона а къаьна а мел болча къахьегамхой коммунистически сакхетам лакхбелга, къахьегамцара цар дог-уйлеи коммунистически хургйолаш уж хьалкхебар, капитализмах юхейиса бIеха уйлаш наьха кхетам чура дIаяхар. Из кхетадеш хила беза культпросветболхлой. Массадолча культуран цIагIа атеиста кабинеташ хьаелла еза.

Из тайпа кабинет эггара хьалха 1959 шера 27 марта хьайийлар Ачхой-Мартановски районерча районни культуран ЦIагIа. Февраль беттехье а дагадехадар культуран ЦIагIа атеиста кабинет хьаелла. Культуран ЦIен болхлоша атеиста кабинет хьаеллара а цо бергболча балха а план оттайир, цунна цIа мукъадаьккхар. Февраль бетта хиннача культуран ЦIен совета заседане дIааьлар цар шоаш дагалаьцар. Районни культуран ЦIен совета членаша массаза раьза а волаш из предложени мога а яь, кабинета заведующелла оттавир редакцен болхлою нов. Хункаев.

Новкъост Хункаевца цхьана кабинет кийчъе болабелар культуран ЦIен болхлой, кийчдир плакаташ: «Iилмеи дыи», «Сийлахь-йоккхача плана цифраш», «Седкъашка бода никъ», «Саго хьадаь сигалара седкъий», «Духхьашха хьаяь космосера лабораторей», «Космосе кхаьча зама», «КхоалагIа сигалара разведчик», иштта кхыдараш. Массехк тIахьехам а язбир. «Ды — Iилмани прогрессеи моастагI ба» аьнна корта а болаш книжкай выставка оттайир, ер книжкаш юкъе а долаш:

Е. Ярославский — «Даьлах тешараштa а ца тешараштa а дола библи».

М. П. Баскин — «Католицизм — Iилман моастагI я».

В. И. Прокофьев — «Эрсий революционни демократий атеизм».

Д. И. Сидоров—«Адама пIендах-м яьнна йолий-хьогI?»

В. И. Ленин — «Дына хьакъехьа», кхыдараш. Дерригаш а 33 книжкеи брошюреи дар.

Кабинет хьаелла ди тIакхоачача хана массадола хIама кийча дар. Цу дийнахьа цига гулвелар 350 совгIа къахьегамхо. Массава а атеиста кабинет мишта кийчъяьй хьежар. Кабинета заведующи волча нов. Хункаевс вечере вIашагIкхийттарашка атеиста кабинет хьаелларца моаршал а хаьтта, тешам белар районерча къахьегамхошта хьаштдола хIамаш кхоачацдара тIаберзабаь ший болх кабинето дIахьоргхиларах. Вечере йийшар «Мархеи марха деззари, цар социальни чулоацами уж хьадаьнна моттиги» яха лекци. Лекци йийшар нов. Хункаевс. ЛадувгIаш хиннараш лекцена чIоагIа раьза хилар, лекторга массехк хаттар а делар.

Лекци чакхъяьнначул тIехьагIа, художественни самодеятельносте дакъалацархоша доккха концерт оттадир. Бийса тIехьаяххалца лаьттар сакъердам. Районе духхьашха хьайийлача атеиста кабинето ший болх тIаберзабергба Iалама — Iилмани Iилман — атеистически кхетам дIабовзийтара.

Кабинет хьаеллале хьалхагIа, укх шера кхоана 25 март да яхаш тховсара бийсанна 11 сахьат даьннача хана сихъяь тоцаш урагIъетта йолайир райцентре. ТIехьагIа гучадаьлар юрта бахаш болча даьлах тешача наха, лаьца бутт мукъабаккха доахк тхо яхаш, уж кхийса хилар.

30 марта атеиста кабинете беседа хилар «Бутт лацара хьакъехьа». Беседа йийшар н. Пащенкос. Цунга ладувгIа гулбеннача 60 совгIа сага нов. Пащенкос дIахайтар бутти малхи лацара бахьан фу да.

Бахача наха дийха а дийха, 4 апреле атеиста кабинете беседа хилар: «Мархеи марха дездари лорий хьехамга диллача мишта лоархI». Беседа йир Урус - Мартановски районни больницерча лоро. Цу беседага ладувгIа венавар 50 совгIа саг.

Iилман атеизмах лаьца атеиста кабинете хIара кхаьрача дийнахьа а кIирандийнахьа беседаш хул.

В. ИВАНЬКО,
методист.

Политически Iилмани кхетам боаржабеча обществон отделене болх лакха лоаттаб

1957 шера вIашагIъеллай Сталински районе политически Iилмани кхетам боаржабеча обществон отделени. Боккхача лоархIамера болх ба отделенес дIахьор. ДукхагIа хулаш латт обществон отделенен членаш а, хIанз 137 саг ва уж.

Духхьал цхьан 1958 шера района лектораша 1218 лекци йийшай.

Укх шера къаьстта уйла тIаяхийтай отделенес XXI — съезда материалех лекцеш ешара. ХIара денна 20-нега кхоачаш заявкаш ухийт районерча предприятеша обществон районни отделенега лекцеш еша яхаш. Царех дукхагIа яраш XXI съезда материалий темаех а я.

Района предприятешка еша лаьрхIача лекцей план хIара бетта чIоагIъю ССКП Сталински райкома бюрос.

Отделенен лектораштa дика консультацеш тел, 18-ча апреле Iилман-атеистически пропагандах лаьца хилар консультаци.

Лекционни пропагандан болх хила безача боарам тIа лоаттабар хIанз районни отделенен керттера гIулакх да.

П. ПОПОВ

Къахьегамхошта лекцеши докладаши ю

Грозненски района политически Iилмани кхетам боаржабеча обществон отделенен членаша чIоагIа дакъа лоац лекционни пропаганде. Цар мехка чурча а дунен халкъашта юкъерча а хьалах лекцеши докладаши еш.

Ер шу доладелча денз обществон членаша хIанзалехьа 180 лекции доклади яьй.

ХIанз обществон членаша ССКП XXI-ча съезда исторически решенеех лаьца докладаш ю. Ермоловски совхоза къахьегамхоша боккхача безамца ладийгIар Алхан-Калински юкъерча школан директора, обществон члена нов. Табадчиковс «ССКП XXI-ча съезда решенеш вай мехка маьрра коммунизм хьалъяра йола программа» яхача лекцега, ше йийша лекци Ермоловски совхоза хьалхашка латтача декхаращца ювзайир цо.

Лекцеши докладаши ю «Советская Россия» яхача колхоза партийни организацен секретара нов. Басхановс, Старо-Юртовски совхоза партийни организацен секретара нов. Ахметхановс.

Ший болх безаш а из лертIа дIахьош а ва политически Iилмани кхетам боаржабеча обществон Грозненски отделенен председатель нов. Евдокимов.

Къахьегамхошта лов шоашта дукхагIа лекцеш ешар. Цудухьа шоай болх эргабоахаш а тоабеш а йоагIа общество.

А. СОРОКОУМОВ.

Хьехархой семинарски группе

Укх шера марта бетта Аргунерча ворхI шерарча школе вIашагIъеллача ССКП XXI-ча съезда материалаш Iомаеча хьехархой группас ший болх чакхбаьккхаб.

Группе мел хиннача хьехархоша хьинаре дакъа а лоацаш чакхйийлар цига занятеш.

Хьехархоша съезда материалаш Iомаеш уж ювзар школан, Грозненски района «Аргун» яхача колхоза вахарца.

Хь. ТЕСИЕВ,
хьехархо.

Къахьегамхой коммунистически уйланца хьалкхебар партен керттера декхар да

ВорхI шера чухь партен керттера идеологически декхараш новкъоста Н. С. Хрущевс ССКП XXI-ча съезде яьча доклада тIа укх тайпара белгалдаьд:

«...Партен идейни-кхетама болх чIоагIбар, къахьегамхой, эггара хьалха тIаккхувш йоагIача ерригача тIехьен коммунистически кхетам лакхбар, коммунистически хьисапе къахьега, советски патриотизмани интернационализмани уйланца уж хьалкхебар, капитализмах дисаьраш наьха кхетамцара дIадахар, буржуазни идеологеца къовсам лоаттабар».

Иштта тайпара съездо партена хьех къахьегамхошта юкъера кхетама болх мамогта боаржабара никъ, коммунистически кхетамга далара лард чIоагIа йоллара никъ.

Съездо белгалдир, хIанзарча хана кердача тайпара, коммунистически хьисапе къахьегара уйла йолаш къахьегамхой хьалкхебар боккха лоархIам болаш долга.

Из декхар социалистически обществона из хьахиннача хьалхарча деношка денз хьалхашка этта да. Из ла йиш йолаш яцар банза ца боалаш, духхьал бахара рузкъа даккхара духьа, эксплуатацена кIал а этта къахьегилга. Цу тайпара уйла йолаш къахьегилга дIадоаккхаш, лакхара кхетам болаш къахьега уйла йолаш къахьегамхой хьалкхебеш социализмо ше хьахиннача хьалхарча хана а дикка толамаш даьхар. Цунна дола тешал да — коммунистически субботникаши ударни бригадаши, стахановски болами дуккхача наха керда хIама кхоллари, хIьта юххера а керда гIирсаш деча, балха эггара халагIа йолча участкашка дакъа лаца партес тIахьийхача советски нах, къаьстта кагирхой дег тIара раьза болаш цига ухилга. Цу тайпара къахьегам безаро мара хилийтанзар социализм котъялара торо.

Цхьабакъда хьалха карагIдаьннар кхоачам болаш дац хIанз шерра коммунистически общество хьалъе вай доладеннача хана, вай обществос социалистически къахьегаргара коммунистически хьисапе къахьегарга яла декхар шийна хьалхашка оттадаьча хана, Ленина белгалдаьча тайпара мах боацаш обществона къахьега, норма йоацаш къахьега, къахьегарах хIама ма кхоачаргдий сога аьнна уйла йоацаш къахьега, эггара хьалха вахара из эшаш хилара уйла йолаш къахьега дезача хана. ХIьта а хIанз е укх гаргарча хана мах ца луш нормаш йоацаш къахьегаргда ала йиш яц. Цу тайпара къахьегарга доалаш-доалаш мара даргдац, хIьта из гIулакх хIанз дIа а доладеннад. Иштта къахьегилга дайшхача из да — къахьега декхарийла хилар хIара унахцIена волча сагах йоалла оамал яь, къа ца хьийгача ваха могаргдоаца гIулакх даь из дIаоттадар. Цунна дола дIоагIа да, партес хьехача тайпара, материальнии моральнии гIулакхаш нийса вIаши тардар.

Ховш да коммунистически хьисапе къахьегарга бода никъ материальни гIулакхаш моральни гIулакхаща хувцарца ба яхаш цхьабола нах хиннилга.

Партес, къаьстта ССКП XXI-ча съезде дика тешавеш хьахьекхар из уйла харцахьа хилар. Мадарра аьлча социализм йолча хана материальни хьал бахьан къахьегилга (хьийгача къинга хьежжа хIама дIакхачийтар) овлан тIара эргало йолаш да капиталага хьежжа хIама дIакхоачийтача капитализмерчул хьаьнала къахьегарах совгIат а луш, наьха хьакъ дуалга, мекъал, болх кIезигагIа а беш хIама дукхагIа яккха гIертилга гоама а долаш материальни безам болийтача социалистически принципо социалистически къахьегаргара коммунистически къахьегарга валарга духхьал тIабода никъ хьабел.

Иштта хьал тIа укхаза а социализманеи коммунизманеи юкъе пен бац, укхаза а социалистически обществон гIулакхаш дегIадахкаро юкъарчал доацаш коммунизмага вуг.

Коммунистически хьисапе къахьегара уйла йолаш къахьегамхой хьалкхебара гIулакх партес материалистически кхоачащду, къахьегам вахара эггара хьалха хиланза даргдоаца хIама хилара — нагахьа санна из къаьстта цхьан сагага ца кхоачаш дуккхача нахага кхоачаш хилча — лакхара сакхетам хиларал совгIа материальни лард а хила езара лоархIам а беш. Из материальни лард йоллара боккха теркам тIабахийтаб халкъа боахам дегIабара ворхI шерарча плана тIа, цига белгалдаь да къахьегам аттача баккхара, халеи дукха къахьега дезаши долча балхашта механизаци яра, балха ди лоацдара, къахьегамах алапи далара дешаш къоастадара де дезa боахама-организаторски балхаш, и. кх. дI.

ХIьта, ССКП XXI-ча съездо белгалдаьча тайпара цу хьал тIа Iалаьмате боккха лоархIам болаш да нах кхетамца хьалкхебар а. Цу балха толам хургба дуккхача наьха инициативах, кердача тайпара, коммунистически хьисапе къахьега цар безам хиларах пайда эцарга хьежжа. ХIьта цу безамо шийна никъ боахк лохехьара. Цунна тешал ду коммунистически къахьегама бригадаш яра болабаьча боламо.

ССКП XXI-ча съездо хIанзарча хьал тIа коммунистически уйланца нах хьалкхебар боккха лоархIам болаш хиларца оттадир общественни-политически гIулакхашта юкъе къахьегамхой политически кхетам лакхбареи цар активности, самодеятельности, инициативи дегIайоалаяреи декхар.

ДукхагIа бола нах лакхара кхетам болаши хьинаре къахьегаши хилар дIадех социалистически обществос ше, из дегIаяро. Цунца я овлан тIара йола социализми коммунизми кхыча массайолча классово-антогонистически формацел эргаш хилара белгало. Социализмага далар — кIоарггара общественни хувцамаш делга ма дий. ХIьта, ховча тайпара, «...вай де безам бола хувцамаш кIоаргагIа ме хул цох дукхагIа безам болийта а беза сакхетамца уж кхетаделга лакхде а деза, из динза даргдоацилгах керд-керда миллионаш а итташ миллионаш а бола нах тешабе а беза» (В. И. Ленин, Соч., т. 31, оагI. 467). Цудухьа къахьегамхой лакхара кхетам болаш хилар социализмани коммунизмани низаш дукхдувла лоархIамера хьаст ба.

Социализм хьалъяра хьалхарча юкъах а цу хьакъехьа доккхий толамаш даьхар. Хьахилар керда саг — социалистически Дахьенна мутIахьа вола патриот, къахьегамхо, кIаьд ца луш коммунизм хьалъеш вар, кхоачамбоацараш ла ца могаш вар. Из тайпа социалистически уйла хилар вайна хIара денна бIаргагу. Вайцига доазол дехьара уха буржуазни викалаш цецбоахача социалистически «тамашех» цаI я из. Средстваш кходара духьа цеха болх эргабаккха йоакхо еш вола Дженерал Моторс е Круппа завода болхло го йиш йий-теш? ХIьта вай заводашка из йоакхо елга массане а юкъара хинна дIаэттад. Буржуазни викалаш цецбувл мугIарера болхлой, ахархой, гIулакхера нах, министраш, боккха Iилманхой санна боахама доал делга хувцача е халкъа образованен дош къоастадеча дакъа лоацаш хиларах. ХIьта новаторий, коммунистически къахьегама бригадай болам, бедали материалаши лораяра духьа лоаттабу къовсам, уж санна дола къахьегамхой инициатива гойташ дола масалаш! — Из кхетаде могаргдий господашта капиталисташта?

Общественни гIулакхашка коммунистически хьажар дегIадоаладелга шерра коммунизм хьалъеча хана ший керттера декхар лоархI партес. Лакхерча коммунистически кхетама ларда тIа латта наьха хьинари самодеятельности низ бола хьаст — юххера эггара лоархIамера дола гIулакх да — сихха коммунизманга дахара. Нагахьа санна хIара болхлочох, ахархочох, хIара интеллигенцен викалех общественни деятел хуле, массадолча даькъе коммунизм хьалъеча хьинаре дакъа лацарца толамаш дахара цар гIо дойя цо Iалащдергда чеккха вай дегIадахкар, воай идеалаш кхоачащдара ха дикка лоацъелга.

Коммунизманна гарга мел гIорт нах кхетамца хьалкхебара эггара хьалха хьаотта декхар да — бахара коммунистически боарам тIа хилар Iалащделга, коммунистически хьисапе производстве, общественни балха хинна ца Iеш хIара денна вахар а коммунистически хьисапе леладар.

Буржуазни хьисапе вахар, иштта кхыдола вахарца къаьнара гIулакхаш дIадоахаш балхаш даьд социализм хьалъеш. ХIьта а, хьалхарча хана, материальни а культурни а хьал хьа ца эттача хана коммунистически хьисапе вахар хувцара дешаш кердача обществон керттера теркам тIабохийташ леладе торо хиннаяц. Уж декхараш боккха лоархIам болаш да. Уж кхоачаш ца дича бокъонца дIадаха йиш яц чIоагIа бIи белла доахка капитализмах дисаь вахарцара во гIулакхаш, бокъонца коммунистически уйла йола саг хьалкхеве йиш яц. Коммунистически саг тIех дика болхло а сакхетам бола гражданин а хинна ца Iеш дезала дика да а новкъост а ма вий, из дийза культурни вахар леладеш ва балха а цIагIа а.

Вахар хувцар—социалистическии коммунистическии хувцамий декхарех цаI да. Из кхетадеш а да: коммунизм хьалъяро лерхIар — массане а юкъара вахара хьал, иразеи, культурнии, сакъердамеи, дог гIозеи вахар Iалащделга да. Советски наьха салоIилга совгIа доаккхаш, цар бахара хьал айдеш, обществон безам бац мукъа хан ди тIехьа совгIадувла шоай доалахьара рузкъеи сага шийна а цунна гонахьарчарна а зе деш «сакъердаш» доаделга. Цу хьакъехьа тоъал толамаш даьхад советски обществос. Даьхача толамех а карагIдаьннарех а пайда а эцаш уж кIаьд ца луш дегIа а доаладеш воашта хьалхашка оттаде йиш я вай коммунизма принципашa маьххара дола вахар оттадара декхар.

Цу тайпара вахар вIашагIдоллар чIоагIа чоалхане гIулакх да. Хьалха хиннача замалахь хIара къама вахар ше-шегIа хьахулар. Цу гIулакха дуккха бIаь шераш довра. ХIьта из тайпа никъ коммунистически обществона мегаш бац. Цу тIа а вахар хувцар общественни кхыйола процессаш хувцарал халагIа да ала лард яц. Керда традицеш и. кх. дI. дараш «дагалувца» яхилга дац из, из де гIортаро толамга вуге тамаш я. Цхьабакъда традицеш а оамалаш а я вахарца хьахулаш, цун хувцамаш гойташ: комсомольски свадьбаш, къахьегама ветераний сий дар, и. кх. дI.

Тайп-тайпара традицеши оамалаши Iомаеш (царца цхьана кхыча социалистически мехкашка хьахиннараш а йолаш), царцара дикагIа дар, вай обществона дикагIа мегаргдар хьакъоаста деш а из дика дар дIадовзийташ а, эшаш дола боахама а, организационни а, кхетамца нах хьалкхебара а балхаш деш из дIа а чIоагIдеш дикка гIо дулургда коммунистически хьисапера вахар сихагIа дегIадоаладе.

Шерра коммунизм хьалъеча хана нах кхетамца хьалкхебара балха хьалхашка Iалаьмате доккхий декхараш латт. Де дезаш хьаэттар да — бIаь шерашка нах лоалла лоаттабьраша доал даьча хана наьха кхетам чу хьа мел гулденна бIеха, во мел дар дIадоаккхилга.

Коммунизманга довла низ бола материальни - технически база йилла ца Iеш беррига нах хIамах дика сакхеташ хилар эш. Вайна хов экономически низ лоархIам болаш чIоагIбаларал совгIа, укх ворхI шера чухь вай мехка культура а Iилма а дикка дегIада дезилга, къахьегамхой сакхетам лакхлургболга.

Сийлахь-воккха баьчча бIаргавайнараш

Болхлой коллективашка, кагий нахи мехкарийи болча хьоашалгIа баьхкий нийслу кIайбенна ветеранаш, дукха къовсам лоаттабаь а къахьийга а бола, вахара йоккха опыт йола нах.

ЧIоагIа лоархIаш ва Грознерча нефтяникаша персональни пенсионер вола Я. Е. Мальцев. Граждански тIем тIа Деникина эскарашта духьал тIемаш деш дакъа лоацаш хиннав из. Нов. Мальцев юкъе волаш хинна отряд 1919 шера Москве яхар.

Цига тIемахой митинг яьча, Владимир Ильич Ленина къамаьл деш ладийгIар цо. Из цунна цIаккха диц-лац. Из дувц цо кагирхошта.

—Вай дукха везача а сийлахь-воккхача а баьччас Владимир Ильич Ленина къамаьлаш деча трибуна юхxе нийсвеннав со. Сона дага доагIа из трибуне хьатIаоттар. Ма чIоагIа гIаддаха, моаршал хеттар оаха, тIемахоша, дукха везача баьччанга. Цо дувцар вай хьадда контрреволюцел котдаргхиларах, халкъа гIулакх бахьан майра тIом бе тIахьехар тхо цо. МоллагIа йола полтув а ювхаш, бе кепка а йоаллаш вар из. БIарг тIера ца боаккхаш хьежар тхо цу сийлахь-воккхача сагага, — яхаш дувц нов. Мальцевс.

Нов. Мальцевна дагадоагIа 1923 шу а. ТIаккха нефтяник а волаш, Грозне болх беш вар из. Грозиерча нефтяникаша Владимир Ильич Ленин бурув тохача сийлен мастералла херж хиннав. Вай городе Михаил Иванович Калинин венача хана, нефтяникаша цунга дIадийцад шоаш В. И. Ленин бурув тохача сийлен мастералла харжар, Владимир Ильичага цун нефтяника расчетни книжка дIадалар а дийхад.

Ленин бIаргавайнав Грознерча Д. Д. Коротковна а. Къона волча хана РКСМ III-ча съезда делегат хиннав из. Цига ладийгIад цо Ленина деча къамаьлага.

Деша, деша, деша яьхад В. И. Ленина кагирхошка. Нов. Коротковна дика дагадоагIа делегаташа Iалаьмате чIоагIа уйла тIаяхийта Владимир Ильич Ленинга ладувгIар. Цу зале гулбенна хиннаб шеко йоацаш Коммунистически партена тIехьабаьнна хинна болхлойи ахархойи викалаш, кагий нахи мехкарийи. ЧIоагIа гIадбаха, моаршал хийттад цар Ленинга.

Грозне, Революцен проспекте вах хIанз пенсионер М. А. Климов. Советски Iаьдал эттача хьалхарча шерашка Москве, Кремле курсант волаш, В. И. Ленин лоравеш хиннав из. Цунна дуккхаза а вайнав В. И. Ленин. Революцен сийлахь-воккха баьчча Владимир Ильич Ленин нах безаш, цар яхачунга ладувгIаш, наьха йоаххо еш хилар дувц цо. Дукха курсанташ бовзар Ленина, царца салам-моаршал долаш, фу хьал да, фу деш да хоатташ вар из. Курсанташца цхьана цкъа карточка даккхийтар цо, яхаш дувц нов. Климовс.

Ерригроссийски хьалхарча субботнике дакъа лоацаш а хиннав нов. Климов. Кхыча курсанташца цхьана Кремле ков тоадеча болх баьб цо. ЧIоагIа дог ураэтта болх беш дар тхо. Владимир Ильич а субботниках араваьннав аьнна хезар тхона. Субботнике хиннараша а санна, сийлахь - воккхача баьччас ардакхаш дIакхухьар, болх бора. Шийна новкъостал дайтацар цо, яхаш дувц нов. Климовс.

Ленин ше дакъа лоацаш хиннав субботникаш увттадеча. Царех гуш хиннад цунна кердача коммунистически обществон зIыргаш, керда общество хьалъеча къахьегама овсарле лакхъе дика кхета а деш, шоаш раьза а болаш болхлоша дIадоладу гIулакх.

Ленин бIаргавовла ираз хинначоа цIаккха а дицлургдац цун юхьсибат, из бIарга вайна ха, моттиг, миллионаш, миллионаш болча наха шоай дег чухь лоаттаю дукхаеза адамий гений волча Ленина цIи.

Я. БЕРГЕР.

Комсомольцаша хьинаре дакъа лоацаргда юрта боахам дегIабоалабеш

Укх деношка района культуран ЦIагIа, района халкъа боахам дегIабоалабара балхаца комсомоло лаьца дакъеи, дIахо из дегIабоалабара комсомола хьалхашка латта декхараши дувцаш районни комсомольски соорани хилар.

Собране доклад йир ВЛКСМ Первомайски райкома секретара нов. Максимовс.

Пренеех къамаьл даьча хьунучасткерча комсомольски организацен секретара нов. Рябовс дийцар шоай хьунучастке коммунистически къахьегама бригадан цIи яккхара тIехьа къахьегача комсомольцаша а кагирхоша а даьха толамаш.

Культуран отдела заведующе нов. Тутаевс дийцар районера культурни - просветительни учрежденей болх мела лелаш хилар а из тоабара де дезараш а.

«Заря» яхача колхоза комсомольски организацен секретара нов. Архоевс дийцар комсомольско-кагирхой звенош вIашагI а ехка агротехнически бокъонаш лора а еш хIара гектара тIара 40 центнер хьажкIаш яха декхар шоаш тIаийцалга а из кхоачашдергдолга а.

Пренеех къамаьл дир «Дружба» колхоза комсомольски организацен секретара нов. Кандаковс, районни физкультурани спортеи комитета председатела н. Мамиловс, ВЛКСМ районни комитета секретара н. Мякиевс, «Ленина» цIерахча колхоза комсомольски организацен секретара н. Евлоевс, ВЛКСМ обкома инструктора Костоевс, ОСКП райкома секретара н. Котиковс.

Цар белгалдаьккхар районерча комсомольцашеи кагирхошеи даьха балха толамаш а царна хьалхашка латта декхараш а.

Ший болх йистебоалаш цу гIулакхех лаьца соцам бир собране дакъа лоацаш хиннараша.

М. ЛЬЯНОВ,
Первомайски района «Байракх» яхача газета редактор.

Хьинаре къахьега коллектив

Сунженски райпромкомбината № 11 йолча хьаьра заведующел Султыгов Хьасан балха ваха дукха ха яц. Нохч-ГIалгIай республика юхаметтаоттаьчул тIехьагIа ше хьаьр тIа балха воагIаше а хьахьекхар Султыговс хьаьрацара болх дика бовзаш говза мастер ше волга. Укхаза валехьа ворхI шерал совгIа хьаьр тIа болх баьб Хьасана Казахстане а.

Троицкая яхача станице я № 11 йола хьаира. Султыгов цига балха валца хиво кхестайора из. ЧIоагIа догIа диилхача хьарсам доха а дийя массехк бетта сеца латта езаш хулар хьаира. Цул совгIа аьхки хий дIа-юха дехкача хана а сеца езаш хулар из.

Массаза а хьаьро болх бергбола оагIув лехар нов. Султыговс. Из оагIув цунна корайир. Цу шера XIX-ча партсъезда колхозе Троицке электрификаци чакхъяккхара балхаш доладелар. ТIаккха Хьасана дагадехар, хьаьра электрификаци е. Цу гIулакха дика новкъостал дир XIX-ча партсъезда колхоза правленес.

Iай а аьхки а ца соцаш болх бу цу хьаьро. Гонахьа ядача юрташкара, кхыча районашкара ахьараш кхухь хьара. ДIадахача шерара план 170 процент кхоачашйир хьаьра коллективо, хIаьта укх шерара хьалхарча квартала план а кхоачашйир.

Майна хьалхарча социалистически яхье яьннача № 11 йолча хьаьра коллективо тIаийцад сий дола декхар — шоллагIча квартала план дезача денга 37 процент кхоачашъе. Из декхар кхоачашде лаьрхIа хьинаре къахьегаш ба мерошникаш Харичкин Василий, Медведев Николай, иштта кхыбараш.

В. ЦЫБИН,
XIX-ча партсъезда цIераха колхоз.

ХьажкIаш лакхарча агротехникаца дIаюв

ХьажкIаш дIае мегаргйолаш лаьтташ дIоахлуше а цхьоагIонца араьлар цу балхашта Гудермесски районерча совхозий еррига отделенеш. «Гудермесскии» «Дружбеи» яхача совхозашка вIашагIъелла хинна 18 звено квадратно - гнездовой хьисапе ялаташ мишта дIаде деза Iомайир уж лоархIамера балхаш арадалалехьа. Духхьала шин дийнахьа макхаш даьха баьлар механизатораш хьажкIаш дIае лаьрхIача зяба тIа.

Эггара хьалха хьажкIаш дIае арабаьлар «Дружба» совхоза 2-ча отделенен механизатораш. Дика а ханнахьа а хьажкIаш дIаерга хьежжа мара уж хьувкъаргйоацилга дика кхетадир трактористаша Батаев Хьамзата, Эсембаев Имрана, сеяльщикаша Масаевс, Кахаевс. Цу шина а агрегата тIарча механизатораша дош деннад 125 гектар долча лаьттах хIара гектара тIара 60 центнер хьажкIаш яха.

Барт тайна, цхьоагIо йолаш къахьег тракториста Батаевси сеяльщика Масаевси. ХIара кIоагилга чу 2—3 фийг а хул, хIаьта квадраташ нийса а я. ХьажкIаш дика дIаерал совгIа план дуккха тIехкхоачаш а ю цар. Нормах 12,5 гектар хьажкIаш дIае езача 25—26, кхы совгIа гектар дIаюв агрегато.

Дукха тIехьа бисац тракторист Эсембаеви сеяльщик Кахаеви.

«Дружба» совхоза цхьоалагIча отделенерча механизаторашa а доах хьажкIаш дIаера дикка балха толамаш.

Н. АСТАХОВ.

УнахцIена долаш хьалкхеде деза Iаьсий

Укх гаргарча ворхI шера Советски Союза экономика дегIаяра йолча перспективни плана лоархIамегIа дола гIулакх да, дIахо йодача хана колхозаш дегIайоалаярца, техникаца уж кийчъярца, производственни фондаш лакхъярца, хIаьта иштта толашагIа йола социалистически предприятеш хиларах тарра совхозий лоархIам чIоагIбарца а уж тоаярца а цхьана юртбоахама производство чIоагIIа дегIайоагIаргхилар.

Хьайбай боахам дегIабоагIаргба дулх, шура, фуаш, тха алсамдаккхарца.

Ховш да, 1959—1965 шерашка, 1952—1958 шерашка юкъерча лоархIамах дегIадахкарца нийсдича доахан 3,2-зза дукхагIа хила дезаш хилар, цу даькъе детта доахан 2,2-ззеи жа 2-ззеи.

Из декхар кхоачашдара къона хьайбаш дикагIа кхаба а лорий дарба царна ханнахьа де а деза, Iаьсийи, хурскаши, Iоахарийи кIезигагIа довргдолаш.

Хьайбай боахам дIахо а дегIабоалабара шортта доакъар Iалащде а хьайбаштеи котамаштеи лазараш хулийташ дола гIулакхаш дIадаха а деза.

Доаханга унахцIена Iаьсий дайтара дахкаргдолча доаханна нийса Iунал де а кхаба а деза, къаьстта дахка дезденнача хана.

Витаминаши белкаши йоахкаш дола доакъараш ца хиларо Iаьсий организм дегIа а яйтац чIоагI а ялийтац, хIаьта лазар атта кхет. Доахан дахкаш йола моттигаш фо кхеташ хиларо, доахан дахкаргдола гIулакх дика вIаштIехьдаккхаро, Iаьсий чудоахкаду моттигаш цIена лоаттаяро, доахан чудолча отараштеи Iаьсий чудоахкадеча оагилгаштеи дезинфекци яро а кIир еттаро а керда лазараш кхетийтац.

Iилмо а хIанзалца хьабаьча балхо а хьахьекхад Iаьсаштеи, хурскаштеи, кхыча къоначa хьайбаштеи моша доакъар (цIе морковка, доакъарийна лелалаю а шекар доаккха а свекла, силос) телар чIоагIа пайдане долга, къаьстта Iан замалахь. ХIаьта а цхьайолча совхозашка, шортта моша доакъар шоашка доллашехьа а, кIеззига мара дехкац из къоначa хьайбашта, е вIалла ца дуллаш а дут.

Къона хьайбаш хьалкхедара цу тайппара боккха лоархIам болаш да минеральни тухаш доахкаш дола доакъараш дехкар а.

Масала, Шалински совхоза 3-гIча отделене 78 хурск яьй январь бетта, хIаьта 71 хурск еннай, 25 Iаса Iодаьча 6 деннад. ХIаьта шекар доаккха свеклаи, силоси, мели отделене шортта йолаш а я.

Цу тайппара, мошеи, концентрированнии, минеральнии доакъараш доллашехьа а къона хьайбаш дойташ моттигаш я кхыча колхозашка а совхозашка а. Цун бахьан да хьайбай боахам тIа культура ца хилар, мегаргйола доярkаши, телятницаши, бригадираши ца харжар.

Iаьсий ца дойташ хьалкхедара цIенхаштта уйла е езаш а Iомаеза а я Гудермесски совхоза 2-гIча отделенен опыт. 1958 шера цу отделене дукха Iаьсий дайра чурашка хиннача лазарах. Чурашка лазар кхийттад Iаьсашта Iодаьча юххье царна леpттIа шура ца хьувкхар бахьан долаш. Шодилгах ца а мелаеш, ведара чура мелаеш хиннай Iаьсашта шура, мелаеча шурий температура лоха хиннай, хан-ханнахьа тоъала а яийтаяц Iаьсашка юххьанцара бийда шура, цудухьа дайнад Iаьсий чурашка лазараш а хулаш.

Iаьсий хьалкхедара боккха лоархIам а беш, 1958 шера совхозе 25 процент дола Iаьсий дайна хилар кхета а даь, Гудермесски совхоза керттерча зоотехника нов. Пустовойтовси доахана керттерча лоро нов. Бибиковси опыта хьисапера порядок оттаьй совхоза 2-гIча отделене 10—15 ди даллалца Iаьсий шоай ноаноех дакхаргдолаш. Из ду юххьанца Iаса тIарах доаллача ханах пайда дикагIа эцар духьа а, дегI чIоагIдалийтар духьа а, ченна лазар ца кхетийтар духьа а. Из боккха лоархIам болаш гIулакх да, хIана аьлча цу тайппара Iаьса дегI юххьанца дика чIоагI а далийта керо боаррамах болх бе болабаьчул тIехьагIа, уж тайпа Iаьсий дегI дика дахьаш а концентрированнии, мошеи, минеральнии доакъар сихагIа даа долалуш а хул, хIаьта лазар атта тIа а эцац.

Из опыт дика хилар гучадаьннад. Чурашкарча лазарах январь бетта цхьаккха Iасилг денна моттиг яц Гудермесски совхоза шоллагIча отделене, хIаьта совхоза вокх отделенешка дакха а ца даккхийтащ, ведарашкара шура хьувкхарах лазараш а хинна, Iаьсий дайна моттигаш я.

Iаьсий унахцIена хьалкхедара боккха лоархIам болаш да Iодаьча юххье 10—15 дийнахьа уж лерттIа кхабар. Бийдача шурех витамин «А» дукха йоалл къаьстта Iасилг даьча хьалхарча шин дийнахьа. Из чIоагIа эш дегI дахьача кера а Iасилга че коач а яь IоцIенъяра а.

Цудухьа эггара хьалха хьокхаш йола бийда шура дакха могаргдолча Iасилг кхаьчача хана, аьлча а Iодаьчул тIехьагIа 1—1,5 сахьат даьннaчул тIехьагIа, ведара чура ца а хьокхаш кулгаца хьокха еза.

Хьалха хьокхаш йола шура тIехьаялийтачул тIехьагIа керо беш бола болх толхабе мег.

Iаьсашта хьувкхача бийдача шурий боарам тайп-тайпара бувц, цхьабакъда Iилмои хIанзалца хьабаьча балхои хьахьекхад, Iасилга хьалхагIа а дукхагIа а шура мел молаю, из чIоагIагIа а унахцIенагIа а хургхилар. Юххьанца Iасилго мел мола малийта еза шура, цун чамага а, дозалга а, могаш хиларга а хьежжа.

Иштта дукха молаеш хилча, хьалхарча 10—15 дийнахьа 4—5-эззачул кIезигагIа йоацаш хьокха еза дийнахьа, хIаьта гIийлача Iаьсашта кхы а дукхагIа хьокха еза. Шуро Iаьсашта цIаккха а чен дац, кхыметтел тIехъяьнна дукха хьекхача а, цхьабакъда нагахьа санна юкъ-юкъе мара Iаьса шура ца хьокхаш хилча, цкъа юаш шура дукха а йиэ, кера чакхъяккха а ца могаш, шурех кIоалда хьисапе мажарг а хиле, ченга лазар кхет. Предгорни совхозерча нов. Авдеевас а вай республикерча дикагIа болча кхыча телятницаша а юххьанца Iодаьча хана Iаьсашта шура хьокхара метод юкъе а йоалаяь, 100 процент Iаьсий хьалкхедаьд.

Iаьсий даьча юххьанцарча хана Iаьсашта кийчдаь доацача кхийшка цхьайолча совхозашка Iаьсашта хIама мишта хьувкх хьежачул тIехьагIа гучадаьннад, дIайхача хица ведар юла а ца юлаш, цхьан ведара чура дуккхача Iаьсашта хий меладеш хилар а молаеча хана шура 25 градусал лакхагIа ца хиннилга а. Цу хIамаша Iаьсашта чен а кхыдола лазараш а деттадолийташ, цамогаш ду уж.

Цу гIулакхий а вай республикерча колхозашкеи совхозашкеи ворхI шера чухь доахан дикка дебаде дезара а хьисап а даь, Iаьсашта шура молаеча хана ветеринарно-санитарнии зоогигиеническии бокъонаш лелае торо йолаш дола Iаьсий кхийши доахан дахка отараши долаш йоацача колхозашкеи совхозашкеи керда Iодаь Iаьсий хьалкхедара а уж Iодаьча юххье (10—15 дийнахьа) царна шура мелаяра а, массанахьа а цхьатарра Iунал дара метод йита а йита, Iаьсий даьча хьалхарча цхьан-шин кIирах ноаношта кIал кхаба деза Iаьсий, вешта аьлча кара шура хьувкха еза царна.

Iаьсий докхадеш кхоабаш хилча шура цIена а температура гIаьххьа йолаш а кхоач царга.

Цул совгIа, докхадеш Iаьсий хьалкхедеш хилча телятницай йиш хургья дийнахьа 5—6-зза Iаса докхаде, къаьстта а шура бийда йолча хана, хIаьта йиаь хьаьна хIамаш дегIах латара новкъостал а ду цо, хIана аьлча каст-каста докхадеш хилча шура кIезига юъ Iаьсо.

Iаьсий докхадеш кхоабилга, тIехьара къоастадаь кхоабачул дикагIа долга хов цхьаболча специалисташта, цхьабакъда доахана шура кIезигьяр а во оамалаш Iомаяр а кхер уж.

Новкъосташа Пустовойтовси Бибиковси Гудермесски совхоза 2-гIча отделене яьча опыто хьахьекхад, Iаьсий тIарах доахкача доахана шура кIезиг ца еш хилар.

Ткъаь денал тIех ха йоацаш долча Iаьсашта шурийла совнагIа цар ма молла хий хила деза, цхьабакъда цIенеи температура гIаьххьа йолаши хила деза. Шура хьекха яьнначул тIехьагIа 1—2 сахьат даьннача гIолла дала деза хий. ДегI дахьача хIаманна фо санна чIоагIа эш хий, хIаьта е Iай а е аьхкий а хина меттел е шура а е кхыбола коача кхача а тела йиш яц.

И. ОСТАПЕНКО,
Нохч-ГIалгIай АССР юртбоахама Министерствон воккхагIа вола ветврач.

Анна Герасимовнай опыт

Пхийтта шу да Анна Герасимовна Лукинас «Лермонтовски» совхоза цхьоалагIча отделене шурий-товарни ферма тIа болх бу. ЧIоагIа къахьегар а, дешар а, шийцарча новкъосташа гIо дар а бахьан долаш Iемар из Iаьсашта нийса Iунал де а ше Iомадаьр воккхарна дIахьеха а. Цу ферме болх беш ше яьккхача хана чухь цхьа эзари ах эзари совгIа Iаьсий хьалкхедаьд Анна Герасимовнас.

Хьай балха опыт йовзийта тхона, аьнна, оаха шийгара дийхача, Анна Герасимовнас тхона дийцар:

«ЧIоагIа барт тайна ба тха фермера болхлой. Тхоай балха хьакъехьа массаза а дагадувл тхо. Цкъаза балха тIа нийслуш дола кхоачамбоацараш массава оарцагIа ваьле дIадоах оаха, хIаьта животноводий балха цо аьттув а боаккх.

Профилакторе телятницалла болх беш я со. Боахама пайдана а долаш дика Iаьсий хьахилийтар духьа, доахан пхьаьрдара йола планаш оттае йолаелча денз оарцагIдоал тхо. Цу гIулакха оаха хьалххагIе а хьакъоастаду цхьана лелаpгдола етти бугIеи. ЧIоагIа теркам тIабохийт оаха пхоарача доаханна Iунал дара, зоотехнически бокъонаша яххача тайпара бехк царна кхача, хIана аьлча из чIоагIа лоархIам болаш да наьна кер Iаьсо дегI дара а етт унахцIена хилара а. Бахка кхо кIира эшаш соцае еза Iатта тела силос.

Уж бокъонаш оаха нийса лелаяр бахьан долаш дика кеп йолаш, унахцIена Iодаь Iаьсий шоай ханнахьа когаш а долх, бийда шура дика а мол, хIаьта атта чурашка лазар а кхетац. Дукхкхача шерашка аз зем баьхача сона гучадаьннад цу тайпарча Iаьсех хьахинна доахан боахама пайданагIа хулаш хилар.

Iаьсий тоадалара эггара чIоагIа эшаш дар — кхача лерттIа хьувкхари уж дика Iалащдари да. Уж тайпа гIулакхаш Iаьса лоатта а деш, цо дегI дахьача хана цунна дика оамалаш Iомае гIерт со.

Эггара хьалха Iасилг Iодаьча дийнахьа тараза тIа а дилле оз аз, цун дегIа маьженашка хьож со, тIаккха цунна хьокхаргбола кхача а ханаш а белгалъю.

Iасилг Iодаьча хьалхарча дийнахьи буси 5 килограмм шурий деннеи буси пхезза хьокх аз. Хьалхарча ткъаь дийнахьа деннеи бийсаннеи 6 килограмм шурий хьокх Iаьса, вешта аьлча шиша килограмм хьокхаш дийнахьа кхозза. Еррига а цу юкъа Iасилга хьокха езар 120 килограмм цIена шура я. Цул тIехьагIа цIена шура кIезигагIа тел, чакхъяьккха шура а хьувкхаш. 15—20 ди даьнначул тIехьагIа Iасилг доакъар даа Iомаде йолалу со, дукха витаминаша а кхыйола хьаьна хIамаш а йоахкаш йола моша йолча ханна хьекха йол ехк аз цунна. 20 ди даьнначул тIехьагIа дика кийчдаь концентрированни доакъар тела доладу.

Iаьсаша дегI дара чIоагIа гIо ду уж чудоахкаду моттиг дика Iалашъяро. Цудухьа соахка тхоай помещенеш шерийр оаха. ХIанз тха Iаьсий кхийшка паргIата я, шортта фо да. Нагахьа санна лазар кхиитта Iасилг нийсделча, цу сахьате дIакъоастаде йиш я из унахцIеначарцара.

Лазараш дIа-хьа ца далийтар духьа айса Iаьсашта шура молаялеи доакъар диллалеи хьалхагIа а тIехьагIа а царна хIама хьокхаш йола пхегIа дика йила а йиле цIенъю аз.

Iаьсий унахцIено чIоагIъяра боккха лоархIам болаш да уж доладенна лелийтар. ЦIенача фегеи маьлхеи лийлача цар дегI дикагIа а дахь, уж унахцIенагIа а хул.

Иштта Iунал а деш тIарах доахкаш дола Iаьсий леладича деннеи бийсаннеи 600—640 грамм дулх тIаккхет царна, планах лаьрхIар 500 грамм мара йоацача.

Балха тIара а яьнна салаIа йода ха кастта хьатIаккхоач Анна Герасимовайна, цхьабакъда из сагота яц салаIа яхара, шерашка хьежача из хьалха еце а. СалаIа яха йиш йоацаш доккха бахьан да цун. Анна Герасимовнас йоах:

«Хьайбай продукташ яхара лакхара декхараш тIаийцад тха фермо. Семилеткан хьалхарча шера аз айса тIаийца декхараш дар — 100 Iатто даьча Iаьсех 95 хьалкхеде, аьнна. цхьабакъда, фермерча тхоай болхлошца цхьана вай Коммунистически партес яь решени мамогга сихагIа кхоачашъе безам а хинна, 100 процент Iаьсий хьалкхеде аьнна декхар тIаэц аз. деннеи буси 600—650 граммал кIезигагIа доацаш дулх тIа а деттадолийташ. Иштта хургда вай мехка юрта боахам тоабара халкъа юкъарча гIулакхаца аз лоаца дакъа.

Анна Герасимовна Лукинова санна болча нахаца гаргарча шерашка тIехьаkхелургда вай Американна сага-сих юртбоахама продукци яккхара гIулакха.

А. МАЛЬСАГОВ.
А. ПАЩЕНКО.

Хьинаре къахьегараш

Дерригача дунен тIарча халкъашта юкъерча дезача денна — 1-ча Мая сийна социалистически яхье а баьнна хьинаре къахьег Урус-Мартановски районерча райпромкомбината болхлоша. Семилеткан хьалхарча шерарча 1-ча кварталах валови продукци арахецара план 144 процентi товарни продукции арахецара план 159 процентi кхоачашъяьй цар. Шоай болх нийса лелабеш, къахьегама овсарле лакхъеш болхлой хилар бахьан долаш вIаштIехьадаьннад цар уж балха толамаш даха.

Дика къахьег укх деношка трактористаша М. Тучиевс С. Магомадовс. Хьу араяхара план хIара сменах 250 процент кхоачашъю цар.

Бешкаш яра ах шера план кхоачашъяьй бондараша А. Ивановси А. Быхаловси. 2,5 бетта 2360 комплект яьй цар.

Семилеткан хьалхарча шерара план ханал дуккха а хьалха кхоачашъе лаьрхIад комбината болхлоша. Шеко яц из декхар цар сийленца кхоачашдергхиларах.

И, МЕЖЕННИКОВ.

Iалами нахи

Нокхарех доккха дарба доал

Геттара дукха ха хьалхагIа денз дайзад наха нокхара мозий мезахи цар кхыча продуктехи хула дарба. Гаьнна хьалхагIа даьча йоазонех хов вайна дукха бIаь шераш хьалха Египтеи, Китаеи, Индеи, Грецеи, Римеи, Эрсий мехкеи мезах «сага вахара ха йIаьхъеш йола молха» лоархIаш хинна хилар. Цу замалахь хиннача сийлахь-воккхача грекий лоро Гиппократа дуккхача лазарашта дарбаш даьд мезаца.

ХIанз вай ханахьа советскии доазол дехьарчеи Iилмахоша даьча тохкамаша хьахьокх модз Iалаьмате дика Iалама молха хилар.

Модз — Iалаьмате дукха дарба доалаш хIама я. ХIара меза тIадамах глюкоза, фруктоза, ацетинхолин, ферменты, органически кислоташ, витаминаш, минеральни, гормональнии, антибиотическии, дегIа дарбана йола кхы дуккха хIамаши йоахк. Нагахьа санна лоро цамогаш волчoа модз яздойя, тайп-тайппарча кховзткъа лазара дарба дергдола рецепт язъю.

Нокхара мозий дохьажах а дарба доал. Iилмахоша даьча тохкамаша хьахьекхад, нокхара мозий дохьажах анаш долаш болча наха чIоагIа дарба доалаш хилар, хIаьта нокхара мозий леладеш болча наьха унахцIено техкача хьахьекхад, нокхараш тIа болх беш вола саг цу лазарех чехкка тоалуш хилар. 1957 шера хиннача УнахцIено лораяра министерствон Iилмахой совета президиума бюрос бакъдир нокхара мозий дохьаж дарбанна Iалаьмате дика хилар. Цу тайппара, мога а даь наха шоаш а медицине а дарбанна леладеш да дохьаж, хIаьта «Вирапин», «Апизартрон» яха цун препараташ кхыметтел хIанзалца аптекашка йохкаш хиннача молхашта меттел хьаэттай.

Ховш да, нокхар меза боалози прополиси (нокхара мозий хьамча) наха шоаш дарбаш деча чIоагIа лоархIам болаш хилар. ТIеххьарча шерашка клинике къоабал а яь, сага цIока тIа хулча цхьадолча лазарашта дарба дара чIоагIа накъа йоал уж.

ТIеххьарча итт шера кхал мозий шурех йоахка дарбан-профилактически хIамаш чIоаггIа теркам тIабахийта Iомаеш ба дуккхача мехкашкара Iилмахой. Аристотельгара хьабоагIаш болча нокхарий тохкаш барашта чIоагIа хьаштдолаш хиннад, нокхара мозий даьннача фуаш чура хьадаьнна нана нокхара мозий доккхилга-зIамигилга а, анатомически дегIа лоаттамга а, физиологически гIулакхашка а диллача вокх нокхара мозел башха хIана да хар. Дуккхача бIаь шерашка тамаш еш хиннай нокхарий аьлаша дахаш 5—6 шу а хIана доаккх, деннеи бийсаннеи ши эзар а кхы совгIа а фуъ мишта ду, хIаьта модз хьадеча нокхараша дахаш аьхки 30—35 ди Iай ялх бутти мара хIана баккхац а ца ховш.

Из дош къоастаде новкъостал дир химе. Из хиннад, нокхара мозий аьла анатомени физиологени еррига башхалонаш цо буача кхачах хьахулаш хиннилга — кхача хьувкхача мозаша нана мозашкара йоаха шура хургдолча нокхарий аьлашта телаш хиннилга.

ХIанзалца вайна яйзачарех эггара тамаш йолашагIа йола Iаламан молха я нана мозий шура. Химически состав чIоагIа чоалхане я цун. Цох йоахк вайна йовзаш мел йола аминокислоташ, масса тайпа витаминаш, гормональнии дуккха кхыйолеи хIамаш. Нана мозий шурийцара кораьй Iалаьмате дукха ацетилхолин — цIий лела пхаьнаш шер а деш, цIийно дукхалца беш бола низ лаьгIбеш йола молха.

Опыташа хьахьекхад, цхьа боарам а болаш доахана, гаьзараша, кхыча хьайбаша дуача доакъарах нана нокхара мозий шура техача цIийцара гемоглобини эритроциташи дикка алсамйоахаш хилар, цу хьайбай чо листагIа а лепаш а хулаш хилар, ха а йIаьхагIа хулаш хилар. Масала, кхачанца нокхара мозий шура юаш хинна кIай дехкий дукхагIа дахаш хиннад, из шура ца йиаьча цар дай-ноанойл. Физиологически растворацa нокхара мозий шура котамашта техача, шозза дукхагIа дергда цар фуаш, хIаьта къоаналла фуаш ца деш сеца котамаш, юха фуаш де а йолалу.

Юххера а, дарбанна чIоагIа дика да нокхара мозии латтача болх оар. Цига фо цIена хиларал совгIа, модз доаллача баьций, меза, боалоза хьадж йоагIаш а хул. Цул совгIа, сага унахцIенонна пайдана ба из болх, мозаша юв а етташ цун дегIах дохьаж латарца а массаза а улхах дола дика модз даа йиш цун хиларца а. Исторе хьахьокх ваига нокхарий леладеча наьха ха йIаьха хулаш хилар хьекха а ца Iеш, къавенна юхевахача хана е хала цамогаш хинна виирзачул тIехьагIа нокхараш тIа балха бахача наьха унахцIено тоалуш хилар а.

Цу дерригача хIамаша — мезах а нокхара мозий кхыча продуктех а доалача дарбанна нокхарий леладар унахцIенонна дика хилароi иш хулийт вайга вай мехка нокхарий леладелга шерра доаржаде, цар продуктех доала дарба кIоаргга Iомаде, нокхара мозий дохьажахи, шурехи, иштта кхычарехи хьаеш йола дарбане молхаш дукхагIа хьае а дарба дарга дIаахийта а.

Н. ИОЙРИШ,
медицински Iилмай кандидат.

ДикагIа йола установка

Укх йоккхача нефтяникий городе Грозне цIи хеза я Грозненски нефтеперерабатывающи завода № 1 йола установка. ХIара сменах, бетта, кварталах йола план тIехкхоачашъеш, къахьегама овсарле лакхъеш продукцен мах лохоеш хьабоагIа установкера болхлой.

Графикал дуккха хьалха боагIа уж укх апрель бетта а.

— ХIанз цхьа хIама да тхона дагадоаллар, — йоах установкан начальника нов. Абасалиевс, — апрель беттара план кхоачашъяьй оаха, май беттара хьалхарча 20 дийнахьа йола план а кхоачашъе дага да тхо. Из гIулакх тхоашта вIаштIехьа доаккхалургда аьнна хет тхона.

Коммунистически къахьегама цIи яккхара къовсам лоаттабе бригада йолаелча денз дика тоабеннаб цун болх. Шоай йола торонаш гучайоахаш, керда методаш балха юкъе кхухьаш къахьег технологаша, хIаьта керда рационализаторски предложенеш а кхухь цар шоай балха юкъе. Дукха ха яц мехкдаьтта доагамца дIоахдеш хинна. Оператораша Квиткоси Силкинеи бригада вокха членашца цхьана хьайир «турба чу турба» яха теплообменник. Цо торо хилийтар битумах хьайоагIа йовхал мехкдаьтта дIоахде ахийта. Кхыйола тайп-тайпара мероприятеш чакхъяьхай установкерча болхлоша.

Дукха ба установка тIа болх беш къона нефтяникаш. Къоначa нефтяникашта новкъостал деш, хьехам телаш хьабоагIа уж.

Советски правительствос нефтянойи газовойи промышленноста болхлошта СССР орденаши медалаши еннай дукха ха йоацаш. Царна юкъе ва Грознерча нефтеперерабатывающи заводера 8 саг. Из сий дола совгIат деннад № 1 йолча установкан оператора нов. Силкина а. 20 шу совгIа ха я из цу установка тIа болх беш вола. Цо Iомабаьраш балхаш деш ба хIанз Башкире, Куйбышеве, Саратове, Баку.

Семилеткан план 6 бутт хьалха кхоачашъе лаьрхIад установкан коллективо.

Сийленца накъа йоагIа из коллектив дерригача дунен тIарча къахьегамхой дезача денна—1-ча Майна.

Цунна ший никъ корабаьб

Юкъера школа йисте а яьккха Правобережни нефтепромыслови управлене болх бе яхар Решетова Галина. ХьалхагIа из болх беш яр скважинашта исследовани еча групе. Оператораша, кхыболча нефтяникаша деча балхашка хьожаш, Iомалуш яр Галина. Промысле скважинашта телемеханически управлени оттаеча хана диспетчерий курсашка яха лайра Решетована. Масса йолча скважинашка телеячейкаш оттаяь яьлча курсаш а йистеяьлар.

Ший болх чехка а дика а кхетатабир Галинас. Мишта болх бу скважино, аьнна шийга хьаттача сиха жоп дала хов цунна. Юкъера школа йистеяьккхача ший подругашца Лунева Евгенеца, Буц Лидаица цхьана Грознерча мехкдаьттан институте заочно деша лаьрхIад цо.

ХIанз шоай бола низ тIабахийта къахьегаш ба къона нефтяникаш дукхагIа мехкдаьтта даккхара. Промысловикаша лаьрхIадар планал совгIа 1000 тонн мехкдаьтта даккха. Из декхар цар кхоачашдаьд укх бетта ши кIира доаллаше а. Цул совгIа къахьегама овсарле лакх а яьй, мехкдаьттан мах лох а баьб цар.

А. КУИМОВ.

Кирпишк е йолаеннай

Гудермесерча XVI-ча партсъезда цIерахча кирпишкаш еча заводе хьайийлай керда сезон.

1958-ча шерарчул 3 миллион кирпишк дукхагIа яла езаш я завода коллектив укх 1959-ча шера. Из декхар кхоачашдара шоай бола низ тIабахийта къахьегаш ба укх хьалхарча деношка заводера болхлой.

ДIадахача шерашка укх шера санна атта дацар кирпишк е, хIана аьлча дерригa балхаш кара де дезаш хулар. Укх шера эрригача завода территоре тIа готта машин-наькъаш дехкад. Цо торо хилийтар болхлой къахьегам аттача баккха а дукхагIеи сихагIеи кирпишк хьае а.

ХIанз, Майна хьалхарча деношка хьинаре къахьег болхлоша. Дикача совгIатаца накъа баха лаьрхIад цар дезача денна.

Сезон йолаеннача хьалхарча кIира 180 эзари 7 бIаьи кирпишк яьй болхлоша. Из хул 26700 кирпишк планал совгIа.

А. СЛАУТЕНКО.

Доазол дехьара

Ленин ваь ди Берлине дездар

БЕРЛИН. (ТАСС). 22 апреле Берлине Германен Социалистически едини партен Централъни комитетои СЕПГ-а Йоккхача Берлина организацен хьалхле лелаерашеи оттаяь, В. И. Ленин ваь 89 шу дизара хетаяь вечер хилар. Заседане бар СЕПГ-а ЦК-а хьалхара секретарь В. Ульбрихт, ГДР-а министрий совета председатель О. Гротеволь, Берлина шинна а даькъ тIара къахьегамхой, общественнии политическии деятелаш, демократически партейн дукккхача наьха организацейи викалаш, дипломатически корпуса членаш.

В. И. Ленина вахар а цун болх а бувцаш къамаьл дир ГДР-а халкъа дешара министра профессора Альфред Лемрица.

Заседани яьнначул тIехьагIа концерт хилар, профессора А. В. Свешниковс хьалхле лелаеча СССР-а Паччахьалкхен академически эрсий хорои берлински радион симфонически оркестрои дакъа а лоацаш.

Малхбузерча Германе английски тIема Iаьдало леладу бокъо йоаца гIулакхаш

БЕРЛИН, 23 апреле. (ТАСС). АДН яхача агентствос хоам бу, Малхбузерча Германе английски тIема Iаьдало бокъо йоацаш леладеча кердача гIулакхех. 21 апреле бIарччача дийнахьа английски самолеташа Iомалуш бомбардировка йир Песчаной банки Кнехтзанд яхача районе. Из бомбардировка хилар дукхача бахача наха духьале яьчул тIехьагIа 1958 шера февраль бетта английски американски Iаьдало кхы а цу районе Iомалуш ю бомбардировкаш ергьяц аьнна доллашехьа а.

АДН агентствос белгалдоах, Кнехтзанд яхача районе бомбардировка яро цига баха нах чIоагIа эгIазбигар.

США-н оборона министра даь къамаьл

НЬЮ-ЙОРК, 22 апреле. (ТАСС). Нью-Йоркерча экономически клубе къамаьл дир США-н оборона министра Макэлройс. ВIашагIкхийттача Штатий доал деча гIозараша лоаттаю герз хьадар сихдара политика юха а могаййр цо. Макэлройс ше къамаьл деш кхайкадора, хетаргахьа дунен тIара общественность кхерае а «низа позице тIара» яха политика дIаяхьара тIехьалатта американски гIозараш хьалхьоаде а лерхIаш дола гIулакхаш. Юнайтед Пресс интернейшнл яхача агентствос беча хоамах, министра йоахар, ВIашагIкхийттача Штаташка «дунен тIа мел ярел чIоагIагIа низ бола бомбардировочни авиаци а я», хIаьта «касталашха континенташта юкъера баллистически ракеташи ракеташца кийчдаь форда кIал лела атомни кемаши а хургда».

США-с доал деш вIашагIтеха тIема коалицеш дIахо а чIоагIъе тIахьелхаш вар Макэлрой. «Къам кхерамах лораде эш из» йоахар цо.

«ВIашагIкхийтта Штаташ кхерамах лорае союзникий тIема низ хьаллацанза баргбац», аьлар цо.

«Бюджет оттаеш керттера уйла е езар къам кхерамах лорадара эша гIулакхаш да», аьлар Макэлройс. Цунца цо кхетадайтар иштта а тIема гIулакхашка дукха дIадохийташ дола ахча дIахо кхы а дукхагIа царга дIадохийтаргдолаш США-н доал ду гIозараш хилар.

Франци. Шоашта алапеш тIатохар дехаш дукха ха йоаццаш деннеи буси забастовка йир автобусий шоферашеи кондукторашеи. Нах дIа-юха кхувлача транспорта меттел тIема грузовикаш елар городерча Iаьдало.

Сурта тIа: пассажираш боалабеш ена тIема грузовик.

Франс Пресса сурт.

Индонезе яха китайски делегаци

ПЕКИН, 22 апреле. (ТАСС). Синьхуа яхача агентствон корреспондента Джакартера беча хоамах, Индонезен президента Сукарнос селхан тIаийцар Ян Чен-у яха генерал-полковник керте а волаш енача дикача дагара йолча китайски тIема делегацен членаш, царца доттагIал тIехь къамаьл а хилар цун. Къамаьлаш деча юкъе президента Сукарнос тешам белар китайски делегаци Индонезе ахаро шин мехка юкъера доттагIлен гIулакхаш кхы а дукхагIа чIоагIдергхиларах.

Делегацен членаш тIабахар Индонезен премьер-министр а оборонан министр а волча Джуандана. Къамаьлаш деча юкъе премьер-министра аьлар, индонезийски халкъи эскари массаза китайски халкъеи цун эскареи сий деш а доттагIал долаш а хилар.

Цу тайпара индонезийски эскара штаба начальник Насутион, тIема—форда флота штаба начальник Субиякто, фецарча тIема низий штаба начальник Сурьядар волча а хилар делегацен членаш.

Индонезен паччахьалкхени тIемеи кулгалхошца къамаьлаш деча хана генерал-полковника Ян Чен-у дег тIара баркал аьлар дикача дагара йола китайски тIема делегаци безаме тIаэцарах. Шинна а мехкарча эскарашта юкъера доттагIал шоаш цига бахара дIахо йодача хана кхы а дукхагIа чIоагIдергхиларах ше дог тийша хилар а аьлар цо.

Советски кинофильма хьакъехьа нью-йоркски газеташа яздер

НЬЮ-ЙОРК, 21 апреле. (ТАСС). Нью-Йоркски газеташа безаме дувц хIанз «Камео» яхача нью-йоркски кинотеатре хьувкхаш латташ дола «Со чуваха цIа» яха советски кинофильм. «Нью-Йорк таймс» яхача газето белгалдоаккх актераш дика ловзаш хилар, оператора говзал, фильман режиссура. «Нью-Йорк геральд трибюн» яхача газето язду «бокъонца дола эрсий вахар хьахьокхаш да из фильм», яхаш. «Нью-Йорк пост» яхача газето «Советски нахах дола бокъонца бакъдар да» йоах из кинофильм.

Грецена кхераме бола никъ

АФИНЫ, (ТАСС). 22-ча апреле США-н военни министр Бракер самолетаца Анкаре вахав. Шин дийнахьа премьер-министраца Караманлисаца а гречески военни командованен викалашца а переговораш хилар цун.

Цу переговорий итогех официальни хоамаш даь дац. ХIаьта а «Бракера переговораш чIоагIа къайле йолаш хиннаяле а, — язду «Авги» яхача газето, — Афинерча политически гIозараша дувц Итале хиннарий санна цу переговорий а керттера дош Греце ракетни базаш яхкара хьакъехьа дар» яхаш. Бракер дIавахачул тIехьагIа Афине США-н массаза а НАТО вола викал Бэрджесс воагIаргхилар белгалдоахаш газето язду цу викалаша лерхIар — юххера а Грецена мохк хIалакбергбола базаш качйохкар да», — яхаш.

Депутатех дола дувцараш

«Моттигерча советий депутаташ — производствон дикагIа бола болхлой» яхаш цIи а йолаш вай республикан моттигерча Советий депутатий группо бу производственни общественни болх бувца сборник арахийцад Нохч-ГIалгIай книжкай издательствос.

Сборник дIадолалу Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совета председатела М. Г. Гайрбековс яздаьча «Боахам а культура а лакхъеча республикан моттигерча Советий бола лоархIам айбе», яхача статьяца. Цу тIа ювц Нохч-ГIалгIай мехкарча моттигерча советаша ССКП XX-ча съезда исторически решенеш яьчул тIехьагIа баьча балха цхьайола итогаш, цар халкъа боахама хьалхле лелаеш Iайнача опытах, укх гаргарча шерашка республикан экономика а культура а дегIайоалаярах йола перспективаш.

Сборника тIа араяьхача депутатий В. А. Коробкина, Ф. А. Темченко, А. Ф. Макаренко, Ф. Е. Лагутова, М. В. Пупицына, М. С. Лобова, З. А. Гогиева, Л. С. Романченко балхах язъяьча очеркаш тIа дувц республикан промыслашка, машин-наькъа транспорте, мехкдаьтта чакхдоаккхача заводе, школе, колхозашка, совхозашка цар беча дикача балхах а цар телача хьокхамех а, харжархоша шоашта тIадилла декхараш кхоачашдеш округашка массадолча доакъошка цар беча балхах.

30 шу совгIа ха я В. А. Коробкина Грознерча мехкдаьтта чакхдоаккхача промышленносте болх бу. ДIадахача шера цо хьалхле лелаеча установкан коллективо планал совгIа массехк эзар тонн совгIа доагам даьккхар, дуккха паччахьалкхен средстваш, итташ тоннаш пар, бIаьш киловатт электроэнерги кхояьй.

ТIом хинначул тIехьагIарча шерашка Сталински районерча къахьегамхой депутатий Совета депутата В. А. Коробкина болх дика барах паччахьалкхен совгIат а массехк Сийлен грамота а еннай. Даиман болх беш йолча культурни-вахара комиссен член а волаш, В. И. Ленина цIерахча культуран Дворецe болх тоабара дукха низ дIалу цо. Районерча болхлой общежитей хьалагахьожилга цун инициативах вIаштIехьа даьккхар. Общежитей хьалага хьажарах йолча итогашка а хьежа, общежитешта кхы тIа а инвентарь, музыкальни инструменташ лургйолаш оттадир райисполкомо.

Каст-каста хул депутат В. А. Коробкин строительни площадкашка, нахаца къамаьл ду, цар балха дикалга хьож, кхоачамбоацараш дIадаха новкъостал ду.

Дикадар гойташ ба Грозненски района Первомайски юрта Совета депутата М. В. Тупицынас беча балха хьокхам а. Къахьегарца цо даьккха сий баьца даарий бригаде цо хьалхле лелаеча 1 Мая цIерах йолча колхозе даьржа ца Iеш, цу колхозал арахьа а дIадаьржад.

Баьца дааран дика хьувкъийтар, къахьегам кIезигагIа дIабахийта а йоаккхаш йолча продукцега дIабода мах лохбе а лоаттабу къовсам, юрт тоаеча дика дакъа лацар, школан болх тоабар, колхозникашта бахача эша гIулакхаш дар — уж да депутата дарех цхьадола гIулакхаш.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совета оргинструкторски отдело кийчдаь, вай республикан цхьаболча депутатий балхах яздаь сборник дикагIа йола опыт дIахьокха а из кхытIа тоае а, депутата дукккхача тайпара болча балха моттигерча Советий депутаташ дукхагIа юкъеоза а лаьрхIа даь гIулакх да. Из брошюра дешар чIоагIа пайдане хургда депутаташта къаьстта эгтара хьалха хержача депутаташта а хулаш. Шоаш беча балха тIехь пайда лургбола дукха хьокхамаш эца йиш я цар цу брошюра тIара. Вай республикерча къахьегамхой депутатий моттигерча Советий болх кхы а дукхагIа а дикагIа а бувцаш сборникаш кхы а арахецаргда.

Республикански издательствос дукхагIа теркам тIабахийта беза депутаташта а советски активана а лаьрхIа дола книжкаш хозагIа арахецара.

В. СВЕТЛИЧНЫЙ.

„Венначара дийнвенна да“

(фельетон)

17—18 шу хьалха къона сесаги зIамига йиIиги долаш Пседахе (Долакоа) вахаш вар Салтукиев Мороз.

«Венна дIаваллалца цхьан сесагаца ваьха къонаха вай дезачуни вайна везачуни ма хилва», аьнна, ка техха шоллагIа сесаг йоалае хьайзар къонаха.

Цун сесаг Люба цу гIулакха раьза хиланзар. Из раьза ца хиларо йоI «езаенна» къонаха юхатоханзар. Дукха уйла ца еш цу сахьате Люба ший йиIигаца Соняйца эккхаяь дIа а яхийта, къона нускал а доаладаь, цIаккха цул совгIа ший хIама ца хилча санна ваха-текъа Iохайра Мороз.

Даьгара цхьаккха а новкъостал доацаш, эггара халача тIема шерашка а, ший бола низ тIабахийта дуардувхар шийна эшадаь а цунна ца эшийташ хала хьалкхейир Любас Соня. Цхьабакъда, дас даь деце. а, гонахьарча наха Соня бахьан долаш жерал ягIача Любайна шоашта могачох новкъостал дора. Царна Любаси Соняси дег тIара баркал оал.

ТIеххьарча хана вай республике цIа а баьхка МагIалбике 6-ча участке бахаш а болх беш а бар нанеи йоIи.

Укх шера бIаьсти Советске (Инаркъе) вахача зIамигача сага Саутиев Iазена езаелар Соня, йоIа зIамига саг а везавелар. Шаккха а дагахь раьза долаш, вай таханарча Iаьдалах доагIача тайпара ЗАГС-е дIа а язбенна ираз долаш, безаме баха Iохайшар уж.

Иштта коза а мерза а дIадийрзадар Iазеи Соняйи вахар 18 шу хьалха Соняй «венна да, юха дийнвенна вецаре».

Соня маьре яхалга шийна хайча Мороза аьлар:

— Соня са йоI я, сона дукха а езаш. Сога хоаттам боацаш из йигача нахаца цIаккха а машар хургбац са. Царца дов деш венна дIаваргволаш ва со.

Дов ца хилийта юкъе баьхкача юртахоша, гора а йитта, чIенгах кулгаш а хьийкха, халла машаргахьа верзавир ше ца кхеяь йоI маьре яхарах дорхвенна да.

Юртахоша иштта чIоагIа дехар бахьан долаш «ца воалаш» царна жоп луш Мороза аьлар:

— Цох машар ца бе чIоагIо яь ма вар со. ЦIаккха йоха йиш йолаш а ма яцар из. Оаш сов чIоагIа дехарах шун юхьа а, вай массане а везача даьла духьа а, машарца из дов дIадерзийта дош да шоана. Вай нейций керага итт бIаь тумеи цхьа берста устагIеи урдона а хьоалчагIийна а хьадайта. Машар ца бича соцарг- долаш мича хилар шо.

Урдув а доацаш тоам бар цунгара дехаш вIаштта кхаь денни кхаь буси гора лаьттар юртахой. Цхьабакъда, е юртахой духьа а е даьла духьа а ше аьннача урдох цхьа кепиг эшаш машар бергболаш хиланзар Мороз.

Кхы «устдас» машар бе а ца тига наьха декхар а хьоарчадаь, итт бIаь тумеи берста устагIеи дIаделар Iазе.

ЙоI ехка урдув а даьккха, из вIалла хьарам а ца хеташ, дуаш вагIа Салтукиев Мороз. МагIалбика района партийни советски организацеш декхарийла я ший эхь а сий а дехка урдона даьккха ахча Салтукиев Морозага юхадалийта а уж шиналча замах юхедиса сийдоаца гIулакхаш коммунизма сийрдача кхоаненга долхача вайна юкъе мегаргдоацилга цунна а цох тарабарашка дIахайта а.

Н. ТИМУРОВ.

Руслан МУРТАЗАР

Йилла бийса

Боад тIа ме таI къегаш,
седкъий
ДукхагI гучадувл.
Тайжаь форд ба сийна сигле,
Баскилга йиш ювл.

Хьаста улла дошо эппаз
Бетта лирах хет.
Зиза лехаш лела бумбарг
Яйя юхь тIа кхет.

Боалий беша саготденна,
Со йоI ярга хьеж,
Даьга тIеххьар моаршал
денна,
Лестош куро кIедж.

Ер я Насе йилла бийса
ТIеххьар нигат даь,
Тховсар сона улув яла
Футтаройна даь.

— «Победа» ший доалахь
йоацчо
Я ма ала йоI» —
Яхаш вагIа Насе дада —
Къаьнча заман воI.

Дейдда цу къаьнача
берзах—
Кхо дув бахаргах,
Тховссаре тхо юртах даьнна
ГIоргда ГIалигахь.

ТIаккха алийта Iа урдув
Дездий ший ма та.
Тхогар доагIар судо лургда
Цунна «совгIата».

19 апрела 1959 шера.
Грозный.

Къама кадраш кийчъю

Грозненски орден лелаеча мехкдаьтта чакхдоахача заводе къахьегаш дукккхача къамах бола болхлой ба. ЧIоагIа лоархIам бу укхава нохчийи гIалгIайи болхлой кийчбара.

Дукха ха яц къона болхлой В. Хаджимуратови С. Эльмурзаеви заводе балха баьхка. Парафинови цехе фильтпрессаш тIа шоай хьинар ца кходеш къахьегарца денна балха заданеш дуккха а тIехкхоачашъю цар. Коммунистически къахьегама ударник яха цIераш яхар духьа заводе баьржа болам хьал а лаьца оператора говзал Iомае лаьрхIа цеха кулгалхошкара курсашка деша дахийта, аьнна дийхар цар.

Дукха ха ялалехьа операторащ кийчбеча курсашка кхыча болхлошца деша болабелар кагирхой. Курсаш цехе ехкай. Царна кулгалдеш ва дика специалист вола участка начальник инженер Рухлин.

Кастта операторащ хургба В. Хаджимуратовхи, С. Эльмурзаевхи.

И. СЕНЧЕНКО.

„Известия“ яха сборник арадаьннад

Нохч-ГIалгIай историн, метта, литературан Iилма-тохкама институтa историн отдело яздаь «Известия» яха сборник ара а даьнна, книготоргa магазинашка доххаш да. Сборника чулоацам тайп-тайпара ба: цу тIа я исторически Iилмай кандидата Е. И. Киреевс язъяь «Городе Грозне бIаь дийнахьа лаьтта тIом» яха статья. Статья тIа бувц 1918 шера Нохч-ГIалгIай мехкарча пролетариатеи къахьегамхошеи лоаттабаь турпала къовсам. Сборника тIа я З. А. Гойговас язъяь «Деникина духьал лоаттабаьча къовсама юкъе нохч-гIалгIай халкъо лаьца дакъа» яха, еша безам тIабодаш йола статья. Деникинца лоаттабаьча къовсаме дакъа лацар дувцаш йола архивни материалаш а тохкаш, язъяь я из статья. Профессора Б. В. Скитскс язъяьй «ГIалгIай халкъа историн чурча феодальни гIулакхий дешах» яха статья. З. К. Джамбулатовас язъяьй «1941—1945 шерашка хинна Даьхен Сийлахь-боккха тIом эттача хана Нохч-ГIалгIай мехкарча къахьегамхоша даь балхаш» яха статья. Цо ший статья тIа бувц Нохч-ГIалгIай къахьегамхоша цу хана дог ура а этта, баь болх. ТIом хиннача шерашка тыле даь патриотически гIулакхаш бакъйолча материалаца а дика а дувц цо.

Сборника тIа я деша дог оттаргдола кхыйола материалаш а.

И. ШАВХАЛАШВИЛИ,
Нохч-ГIалгIай историн, метта, литературан Iилма-тохкама институтa сотрудник.

Безаме вIашагIкхетар

Массехк ди хьалха гIалгIай писателаш шоаш болча боагIаргболга ховш хиннача Наьсарен зооветеринарни техникума студенташа 24 апреле клуб хьалийзар. Цига бар гIалгIай а, нохчий а, эрсий а, хIирий а, кхыча къамех а бола студенташ.

Лоацца къамаьл даь нохч-гIалгIай литература дIадовзийтар писатела Базоркина Идриса.

Ерригa уйла тIаяхийта чIоагIа безаме ладийгIар студенташа гIалгIай а эрсий а меттала дийшача дувцарашка. Ца хаддаш зале мел хинна гIалгIай студенташ белар Зязиков Бахьауддина «Хьаким» яха ший керда юмористически дувцар дешача хана. Мозан «зув» хозаргдолаш сатийна яр зале Базоркин Йдриса эрсий меттала ший «Сэй» яха дувцар дешаш. ЧIоагIа раьза хиларца тIаийцар студенташа Боков Ахьмада дийша гIалгIай меттала «Сий», эрсий меттала «Дарц» яха дувцараш а.

Каст-каста чIоагIа тIоараш детта зале мел хиннараша Яндиев Джамалдина йоккхий уйлаш ювца ший лоаца стихаш ешача хана.

Студенташа чIоагIа баркал а аьлар писателашта дIахо йодача хана каст-каста шоайцига уж хьоашалгIа ухилга а дийхар.

Исторически памятникаш юхаметтаоттаде деза

Ховш да 1919 шера Долакха-Юртеи ТIой-Юртеи хиннача тIем тIа гIалгIаша турпалал гойта хилар.

Цхьабакъда Къилбседа Кавказа граждански тIема исторе тIа белгалде дезача тайпара хIанз а белгалдаь дац уж цIи хезаь тIемаш. 1919 шера 2 феврале денз цIаккха а ца хадаш тIемаш дир Владикавказа юххе. Цу тIемашта юкъе а хьинаре дакъа лаьцар гIалгIаша, Цеча Эскаргахьа а болаш. ХIаьта кIайбараш кот а баьнна ханна город йита йийзача гIалгIай къахьегамхоша цу халача деношка чIоагIа новкъостал дир цIечарна. Орджоникидзе керте а волаш Гикало, Бутырин, иштта кхыбараш а юкъе хинна большевикий группа гIалгIаша кIалхара яьккхар шоай дегIамаш контрреволюцена духьала а доахаш. Уж гIалгIай сийлен гIулакхаш а хIанз а къьгга дIадовзийтадац.

Долакха-Юртеи ТIой-Юртеи хиннача турпалерча тIем тIа дукккхача дикагIча гIалгIай къонгаша шоай са дIаделар. ГIалгIай Казахстане бахалехьа уж исторически тIемаш хиннача моттигашка оттадаь памятникаш хиннад, хIаьта хIанз долаш дац уж. Уж памятникаш а исторически бакъдар а юхаметтаоттаде деза. Цу тIемашка дакъа лаьца Тимурзиев ГIалийха, Акиев Ражап, Шокриев Ахьмад, Балхоев Ахьмад, Куснев Махьмад, Яндиев Татар хIанз а дийна ба. Сона хетачох, Нохч-ГIалгIай истории, метти, литературани Iилма-тохкама институто вIашагIдолла деза цу тIемахошта дагадоагIар дIаязделга а из бахача наха дIадовзийтилга а.

ГIалгIайи нохчийи кагий нах шоай дай революционни традицеш тIа, коммунистически уйланца хьалкхебара бокха лоархIам болаш хургда из гIулакх.

Вл. КОДОЕВ,
Долакха-Юртарча школа хьехархо.

Шахматни турнире котбаьннараш

Российски Федераце шахматех ловзара XIX-гIча туре хьалхара моттиг лаца яь зональни яхьаш йистеяьлар.

Шин кIирах тIагIертта къовсам лоаттабаьчул тIехьагIа хьалхара моттиг лаьцар Нохч-ГIалгIайчен чемпиона Гипрогрознефта воккхагIа волча инженера Владимир Слеповс. ШоллагIа моттиг лаьцар Калинина цIерах йолча Воронежски машиностроительни завода 23 шу долча инженера Григорий Санакоевс. КхоалагIеи йиъалагIеи моттигаш лийцар: Тульски пединститута лакхерча математикан кафедра заведующе, мастералла кандидат волча Владимир Подсыпанинеи Краснодарерча математикан преподавателa Леонид Радченкоси. ПхелагIа моттиг лаьцар Армавирерча кирпишкий завода 19 шу долча болхлочо Анатолий Сметанина.

Цу пхе а шахматиста бокъо яьккхар Российски Федераце хьалхара моттиг лаца яхьаш увттаеча дакъа лаца. Уж хул укх шера 20 августе, цхьан хана Ставрополе, Курске, Кемерове.

Вай паччахьалкхе а Коммунистически парти а яьча Сийлахь-воккхача Ленина «шахматаш — хьаь гимнастика я», аьннад. Цудухьа вай мехка чIоагIа дегIайоагIа шахматни спорт. Городе а юрта а миллионаш бола къахьегамхой — маIа нах а кхалнах а шахматех ловз, шахматех ловзаш са а лоI. Цу наха юкъера хьахул вай мастераш. Цудухьа ба вай мастераш дунен тIа мел барел низ болашагIа. Цар вай Даьхен сий лакх а ду, Советски шахматни школа дунен тIа мел ярел тIех а лоаттаю.

Хасав-Юрта деша вагIача 15 шу даьннача кIаьнка Захаров Сашас зональни турнире 30 шахматист а эшавеш 8-гIа моттиг лаьцар. Саго ца хьехаш, ше Iомавенна ва Захаров. Из тамашийна говза а, сабаре а, дика а ловз.

Зональни яхь чакхъяьлар вагирхой. Ленински комсомоло кхебаьраш Санакаев, Мацукевич, Черских, кхы дуккха бараш а чIоагIа ловзаш. Шоай хьехархошца чIоагIа къувсаш а тамашийна царел котбувлаш а ловзар уж.

Т. САЯДЯН,
яхьа керттера судахо.

ХРОНИКА

«Гор. Грознен Орджоникидзевский район дIаяккхарах» дола РСФСР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указ кхоачащдеш, Грознен къахьегамхой депутатий городской Совета исполкомо г. Грознен Орджоникидзевски района территори дIаяла соцам баьб:

1) Ленински района: Ленина улицагIа Шолжа тиллача тIаьгара денз Орджоникидзевски машин-наькъа доазонга кхаччалца, машин-наькъа доазонца гIолла Шолжа тIа а Шолжаца гIолла Ленински тIаь тIа а кхаччалца.

2) Сталински района: Маяковске цIерах йолча улицагара денз 11 Августа цIерах йолча улицах гIолла Дагестански улица тIа кхаччалца, Дагестански улицагIа гIолла Революцен проспекта тIа кхаччалца, Революцен проспекте, гIолла Гвардейски улица тIа кхаччалца, цу улицагIа гIолла Ленински тIаь тIа а отташ. ДIахо Шолжаца гIолла Субботников улица тIа кхаччалца, цу улицагIа гIолла Орджоникидзевски машин-наькъа доазонга кхаччалца, цу доазонца гIолла Чернышевски улицагIа кхаччалца, цунгара дIа Котельни улицагIа гIолла Маяковски улицагIа кхаччалца, Маяковске улицагIа гIолла 11 Августа цIерахча улицагIа кхаччалца.

3) Октябрьски района лулда хьалха хиннача Орджоникидзевски района юхедисаь деррига дакъа, хIаьта иштта Октябрьски района юкъейохийтийла Сталински района Новые Алды, яха поселок а.

Сберегательни кассай балха смотр

Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Советои профессиональни союзий областной советои соцам баьб республикан сберегательни кассай балха общественни смотр кхы а цхьан бетта йIаьхъе аьнна, вешта аьлча 1959 шера 1 июне кхаччалца.

Смотр хулча хана къахьегамхой депутатий городскойи районнии Советий исполкомаша, хIаьта иштта смотр дIахьош йолча республикански, городской, районний комиссеша, профсоюзни обкомаша дукхагIа дIадовзийта деза сберегательни гIулакх.

Къамаьл ду Грознера...

Радио передачий программа

26 апреле: 7.20 — «Грозненский рабочий», газета обзор; 7.35 — хоамаш (эрсий меттала); 7.45 — «Ленинан некъ» газета обзор; 8.20 — «Сердало» газета обзор; 8.35 — литературни передача (нохч. меттала); 9.00 — советски эскархой заявкех концерт;

27 апреле: 7.20 — «Хинна волийтеш Христос» беседа (эрсий меттала); 8.20 — Ленина цIерахча колхозе (нохч. меттала); 8.35 — «Йита гIаьле» яха передача (гIалгIай меттала); 8.50 — хоамаш; 9.00 — хIирий музыкан концерт; 17.00 — «Из семилеткан лоархIаме объект я» яха передача (эрсий меттала); 17.20 — Студенташ производстве яха передача (гIалгIай меттала); 17.35 — Нохч-IалгIай музыкан концерт; 18.00 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.15 — Наурски районерча къахьегамхой заявкех концерт; 18.40 — Кхашкара бIаьстан балхаш ханнахьа чакхдоахаргда, передача (нохчий меттала); 19.30 — керда хоамаш (нохчийи гIалгIайи метташка);

28 апреле: 7.20—«Грозненский рабочий» газета обзор. 8.20-«Хила бокъонца дола ленинцаш» яха передача (нохчий меттала); 8.35 «КIайчун тешаш» яха передача (гIалгIай меттала); 9.00 — Нохч-гIалгIай музыкан концерт; 17.00 — «ХIарачунна цо хьийгаьча къих социализман принцип я» яха передача (эрсий меттала); 17.15 — Республикан районаш тоалуш йоагIа (гIалгIай меттала); 17.25 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.35 — Ножай-Юрта районерча А. Шерипова цIерахча колхозхой заявкех концерт; 18.00 — «Лоамарча колхозе» передача; 18.20 керда хоамаш (эрсий меттала); 18.35 — Керда хоамаш (нохчийи гIалгIайи меттала); 18.45 — Хьалхарча маера совгIаташ — Грознерча промышленни предприятей хьалха латтараршта.

Ред. зам. Дж. ХАМАТХАНОВ.

Тахан кинотеатрашка

«Родина» яхача кинотеатре

Iан зал — Берий художественни фильм **«Теникий мехка»**. Долалу 9 сахьат даьлча. **«Заколдованный мальчик»**. Долалу 10 сахьат даьлча. **«Къажкъайг-къу»**. Долалу 11.15, 1, 2.45, 4.30, 6.15. 8, 9.45.

«Челюскинций» цIерахча кинотеатре

Йоккха зал — **«Къажкъайг-къу»**. Долалу 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10. ЗIамига зал № 1. **«Къажкъайг-къу»**. Долалу 8.30, 10.30, 12.30, 4.30, 6.30, 8.30. ЗIамига зал № 2. Берий фильм **«Китайски цирк»**. Долалу 9, 11. **«Са сесага илли дакккха лов»**. Долалу 1, 3, 5, 7, 9. ЗIамига зал № 3 — Берий мультипликационни фильм. Долалу 9,15, 11.15. **«Са сесага илли даккха лов»**. Долалу 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

27 апреле денз ерригача залашка хургда **«Лоам тIара токхам»** яха керда художественни фильм.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица 23. ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхамеча секретара — 2-25-72; корректорске — 2-30-91; партийни вахарен экономикани отделий — 2-25-72

СФ01274. 1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, НГIАССР, г. Грозный, Революцен проспект ,30/3. Заказ № 2678.